50487

A HÉT

Szerkeszti és kiadja
Kiss József.

VIII. Évfolyam. 9. szám

Divat-szalon
Maison Mariska
Izabella-utcza 66. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Erzsébet-körut 6. sz.

Gróf TISZA ISTVÁN.

A M. Kir. Horthy Miklós-Tudományegyetem KÖNYVTÁRA SZEGED

Keller tr. utódai fénykép

MEGHIVÓ

az „Első magyar gyapjumosó- és bizományi részvénytársaság“ Budapesten,

f. évi márczius 7-én délelőtt 11 órakor a Lloyd kistermében tartandó

XXVIII-IK RENDES KÖZGYŰLÉSÉRE.

Tárgysorozat.

1. Az igazgtaóság jelentése a lefolyt év üzleteredményéről és a mérleg előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Határozathozatal a nyeremény hovaforditásáról és az osztalék megállapitása.
4. Egy igazgatósági és egy felügyelő-bizottsági tag választása.
5. A t. részvényesek esetleges inditványai, amelyek azonban alapszabályaink 19. pontja értelmében legalább 8 nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál irásban benyujtandók.

☛ Azon t. részvényesek, akik szavazati jogukat gyakorolni óhajtják, alapszabályaink értelmében részvényeiket 3 nappal a közgyűlés előtt gyári irodánkban (V. ker., Kárpát-utcza 9. sz.) vagy városi irodánkban: Neugebauer Gyula urnál Dohány-u. 1. sz. letéteményezni tartoznak, hol egyszersmind a mérleg is folyó február hó 28-ától kezdve a t. részvényes urak számára megtekintés végett kitéve lesz.

Az igazgatóság.

Első magyar gazdasági gépgyár részvény-társulat.

Ekegyártásra külön szakosztály.

Gőzcséplőink

a tökéletesség legmagasabb fokán állanak.

Magyarország legnagyobb és egyedüli **Gazdasági gépgyára**, mely a gazdálkodáshoz szükséges **összes gazdasági gépeket** gyártja.

Részletes árjegyzékkel és szakbavágó felvilágositással dijmentesen szolgálunk. — Kérjük minden kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimeritő és felvilágositó választ.

Különlegességek borkészitési gépekben.

Első magyar gazdasági gépgyár-részvénytársaság Budapesten.

Czimre ügyelni tessék!

Pannonia szálloda

Budapest, Kerepesi-ut 7. sz.

A nemzeti szinház mellett.

ERDÉLYI

cs. és kir. udvari fényképész

tudatja, hogy

Kossuth Lajos- és Ujvilág-utcza sarkán levő

UJ MŰTERMÉT megnyitotta.

Bejárat: Ujvilág-utcza 2. sz.

TELEFON. LIFT.

Fiók-műterem: V., Erzsébet-tér 18.

Bekötési táblák

„A HÉT“ XIII. és XIV. kötetéhez elkészültek és kötetenkint 1 frt 30 kr. előleges beküldése után portomentesen kaphatók.

VIII. évfolyam. 1897. 9/374. szám.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:
Egész évre ... ... fr. 10.—
Félévre ... ... » 5.—
Negyedévre ... ... » 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST,
VII. ker., Erzsébet-körut 6. sz.

Hirdetések felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Budapest, február hó 28.

Krónika.

A káromkodás története.

— *febr. 25.*

Adta teringette, hát már ne is káromkodjék a magyar?

Nagyságos és főtisztelendő Molnár János képviselő apátur ma az országgyülésen azt hányta a szemére a honvédelmi miniszternek, hogy a bakkancsosok és huszárok éktelenül czifrázzák az áldást; és ez ellen intézkedést követelt. Mire a bölcs kegyelmes ur azt felelte, hogy ő bizony nem intézkedik.

Isten éltesse a derék exczellencziás urat! Ebből is látszik, hogy magyar ő, akármit beszél a rossz világ; és alkalmasint maga is könnyit néha a szivén egy-egy szépen kisujtásozott lánczos-lobogóssal.

Benne vagyon a mi bizodalmunk, csufszáju katonáknak és czivileknek egyaránt.

De haj, mi lészen, ha beüt az Asbóth-miniszterium és a honvédelmi tárczа Molnár János apátur kezébe kerül?

Rossz napok következnek akkor ránk, a keserves csillagát! A nagyságos és főtisztelendő ur ugyanis, köztudomás szerint megfékezhetetlen czitátor; és a tapasztalat azt bizonyitja, hogy mindig a lehető legrégibb czitátumokkal él. Mi szegény káromkodók fejére tehát reá fogja idézni a Mózes törvényét (»kövezd meg«), a középkori franczia codexeket (»varrd zsákba, lökd vizbe«), és a magyar Corpus Jurist (»tépd ki a nyelvét tüzes harapófogóval, hasits a hátából szíjjat«).

És akkor mi szegény magyarok természetesen nem fogunk többet káromkodni (a tagadóját, az én bőrömbe senki se csatoljon összegöngyölt plaidet!) és szomoru, keserü, szintelen, idegen emberek leszünk.

A káromkodás nemcsak a magyar nyelv kincse, hanem a magyar léleké is.

Valamint a bor nemcsak pinczéink drágasága vala, hanem a sziveinké is.

Viszontagságos történetünknek semmi katasztrófája nem foszt meg bennünket olyan mélységes nagy dolgoktól, mint az a silány kis bogárka, a phylloxera. Oda van a jókedv, oda a duhaj búsulás, oda a dal, oda poézisünknek és világszemlélésünknek java része! Poharunk fenekén még maradt egy kis szőllőlé; de mulatásunk máris fanyar, búbánatunk vigasztalan, ajkunk némá és kezdjük látni, hogy kegyetlen és fekete az élet: minden tündér meghalt az erdőkben. Hát mi lesz még, ha az az egynehány utolsó csepp is elapad! Mohi puszta, Várna, Mohács, Szatmár, Világos . . . Minden sanyaruságunkban megóvott a kétségbeeséstől a magyar filozófia édes nedve, a bor Uram, ne hozz reánk megpróbáltatást, mert elvetted tőlünk a vigasztalót. Ime, nélküle sötétesek legverőfényesebb napjaink is; és azon vesszük magunkat észre, hogy ismeretlen emberek kezdünk lenni minmagunk előtt. Imhol azok az idegenek, az Alföld népei! Valameddig borunk volt, csak a Dózsa pórhada támadhatott fel, véres, de háromszinű zászlók alatt. Ezt az uj, félelmes, kifürkészhetetlen nagy gépet a pálinka füti. Az agyvelőkben az égető, keserü alkohol ébreszt ádáz indulatokat. Ez a gonosz patikaszer, melyet nem gyönyörüség okáért iszik az ember, hanem azért, hogy lázat gerjesszen magában. A borivók feledni akartak; az alkoholisták gondolkozni akarnak. És megmérgezett elméjök csupa őrület, gyülölség és vigasztalanság. Haj, milyen kincs csillogott abban a régi boros pohárban! Haza, család, barátság, szeretet, bizalom, munka; minden, ami jó van a szegény ember életében. Elfogyott az utolsó kortytyal.

A borissza népek lelkének alkotó vonása a káromkodás. Csodálatos és bölcs istenrendelése ez a portéka. Ha meghatározást akarnék csinálni, azt mondanám: ez a düh gőzkazánjának biztositó szellentyűje. Áldott egy szerkezet. Aki egy káromkodó szót rikácsol: még ölhet; de aki kacskaringósan czifrázza, már jámbor legény, nem vét a légynek se. Haragja elpárolgott ez értelmetlen szavakban. Mert ugyan kicsoda káromkodik logikásan és minden igéjét megfontolva? Azon kezdem, hogy az igazi káromkodás minden nyelvben puszta indulatszó, melyben szinte csak etimologia révén találni valamely értelmet. Itt az irómappám mellett hever egy Magyarországról szóló, nyolczvan éves német könyv. Mulatságos olvasni, hogyan akarja jámbor szerzője a mi káromkodásainkat leforditani és hogyan dühösködik, mikor nem talál bennök semmi rácziót. Vagy mi az a kutya teremtette? *Der Hund hat es geschaffen!* Hát az ördög lelke adta? *Die Seele des Teufels hat es gegeben!* A mindenféle fűzfán fütyölő és lánczos lobogós tekintélyekre nem is tér a jó August Ellrich; csak megveti a magyart, amért ilyen logikátlanul és lefordithatatlanul beszél. Pedig, *Potztausend!* szép szózat a *Kreutszhochdonnerwetterschwerenot* is, valamint *sapristi,* a *corbleu, ventre saint-gris, nom de nom de nom,* továbbá a katonai *crongnieugnieu,* de ezeknek a Radó Antala még nem született és nem is születik meg

soha. És ó, nagy Dániel Sanders, még te sem tudod, mi a Zieten magyar huszárjai révén Németországban ragadt és Heinrich Kleisttól klasszikussá avatott *manelka*; a mi szerencse, mert ha a *Fremdwörterbuch* kideritené, elájulnának Germánia leányai, a kik minden nap százszor könnyitenek ez igével a szivökön.

A nagy Larousseom azt mondja, hogy Philippe franczia király idejében, a XII. században, még a jámbornak tetsző *corbleu* és *ventrebleu*, szavakért is nyelvváltságot fizetett a nemes ember, a parasztot pedig, ha kiszalasztotta a száján, vizbe fojtották; mert a tudós törvényszék kietimologizálta belőlük az istenkáromlást. Hát az bizonyos, hogy nálunk is többnyire blasphemiákból ferdült és szelidült a sok *teringette*, meg *istállóját*, és eredetében esküvés volt az *istókuccse*, *mákos uccse*, népes nemével egybe. De vajon avatkozik-e szóhüvelyezők tudományába a becsületes ember, mikor megereszt egy-egy szép sujtásos káromkodást? Jár-e az esze logikán és rhetori világosságon? Neki csak puszta indulatszóra van szüksége; lelkének állapota szerint hosszabbra, rövidebbre.

Mert a káromkodás »hangulat.« Még pedig mindig filozófiai hangulat: elmét, szivet általsegit egy más irányba, felfüggeszti a cselekvést, betetőz egy helyzetet. Ő a megfontolás, a kibékülés; és nálunk, magyaroknál, drágalátos kincs: a humor, ami saját humorunk.

Klasszikus táblabíráink mind káromkodtak, szépen, illedelmesen; szükség esetén latinul. Deák Ferencz szájából magam is hallottam egy-egy gömbölyü teringettét. Eötvös Károly kiváló művész a *formulae solennes styli* dolgában — számtalanszor gyönyörködtem benne — és, mondják, a Tisza Kálmán meg Szilágyi Dezső zamatos találékonysága sem utolsó. Ezeknek az embereknek még van szinök ezekben a szürke napokban. És isten ne bocsássa ránk egyhamar azt az időt, mikor mink, urak, majd mindnyájan európai műveltségü Horánszky Nándorok leszünk és előkelő utálattal fordulunk el a parasztbeszédtől. Mert akkor nyelvünk volapükké fagy, gondolkodásunk pedig kőnyomatossá merevedik.

És baj, mikor majd a paraszt se lesz paraszt! Mikor majd hallgatni, tünődni és cselekedni fog! *„Wo man flucht, da lass dich ruhig nieder.«* Ezt az idézetet ajánlom a citátumos apát ur figyelmébe; — adta teringette!

Jaákh.

A nő tekintete magyarázható, de nem fordítható le.

*

A nő és a vadpecsenye annyiban hasonlit, hogy akkor lesznek pikánssá, ha már kissé megromlottak.

*

Nincs egyetlen neme a boldogságnak, mely ne származnék valamely tudatlanságból.

Balzac.

*

Muló a fény, muló az árnyék,
A sziv, a szin muló marad,
Muló az égi szép azúrkék,
Örök csupán a gondolat.

Névnap.

Egy faluban ma, messze nyugatra,
Egy öreg asszony a névnapját tartja.

A nevenapját szépen megtartja:
Levelet kapott, azt olvasgatja.

Olvassa egyszer, olvassa százszor,
Könyezik egyszer, mosolyog másszor.

. . . Hol kiteríti, hol összehajtja,
S szerető gonddal megsimogatja.

Meg-megsimogatja, könnyü helyt tartja,
Hogy mikor nem látják megcsókolhassa!

Megcsókolhassa a levél irását,
A levél végén a nevem vonását . . .

— Mert édes anyám, az, aki ilyképpen
A nevenapját ünnepeli szépen!!

Szabolcska Mihály.

Kisvárosiak.

— Elbeszélés. —

Irta: HERMAN OTTÓNÉ.

Zajzonéknál.

A vendégek már együtt voltak valamennyien a szalonban? Nem; a boudoarban? dehogy; az ebédlőben? ott sem.

A pitvarból balra nyiló gerendás, alacsony, de meglehetős tágas »utczaiban« voltak, mely nappali, háló, elfogadó és ebédlő szobája volt a családnak.

Tágasnak mondtam ezt a szobát és az is lett volna, ba a régi módi nagy bőrdiván, az özönviz előtti rézfogantyus fiókos »sublót«, két vagy három »kópertás« nyoszolya, egy kisebb fajta, meg egy monstruózus »almárjum« és még egy »kvadrupkasztli« ugy meg nem töltenék, hogy a hosszan kihuzott — nem ezüstre teritett — asztal körül alig lehet mozogni.

Sebaj! sok jó ember elfér kis helyen, mondogatják egymás közt a jelenlevők, akik különben számosan valának.

Tömött sorban ültek körül az asztalt és megfelelő odaadással fogyasztották a vacsorát; azt a becsületes, provincziális névnapi traktamentumot, mely minőségre nézve zsirral, vajjal, tejföllel és füszerekkel bővelkedő, mennyiségre pedig megelégszik holmi potom tizennégytizenöt fogással; melyen minden, ami jó, azaz: kövér, ízes, laktató — garmadával kerül az asztalra s amelyből — ha a hideglelésig nem tömöd tele magad, ugy a szakadatlanul kinálgató házi asszony nyájas zsörtölődése, sopánkodása tesz beteggé:

»De ugyan miért nem parancsol még kérem?... Tessék, szeresse!... Legalább egy falatkát... Semmi de! Nem fogadok el kosarat... No, ezt a fehérhusocskát, vagy a czombocskát szereti? Ehun a czomb, meg a mája — szárnyastul«.

»Nem? Dehogy nem no. Puha, mint a vaj és mégis ropogós .... hogy is ne volna, mikor Magduskám maga

sütötte. Mindent ő süt, főz kérem, hogy én egy idő óta ilyen mazna, beteges vagyok .... Szakácsnét persze nem tarthatunk .... de minek is, ahol nagy lány van a háznál, igaz-e? Jó gyermek az szegénykе, dolgos, szorgalmas. Mos, vasal, még a kenyeret is maga dagasztja; pedig igazában csaknem gyermek még .... Lelkem öcsém, abból a kolbászból! megharagszom, bizony isten meg én, ha még legalább egy szeget nem vesz ... várjon, ezt ni .... egy kis zsirját is no .... igy!«

S azt a szárnyat, czombot, azt a májat, kolbászt, azt az egy kanál zsirt és nem tom még mit, maga rakja a tányérodra, bármennyire szabódjál — irgalom és könyörület nélkül s ha ott hagyod, igazán és mélyen megszomoritod a töprenkedő, nyájas háziasszonyt, akit nem csupán a megfelelőbb jelző hián nevezek nyájasnak.

Mert a nyárád-szik-marjai Zajzon Ábrahám élete párja egy örökké mosolygó és változatlanul nyájas asszonyka. Máskülönben pedig olyan se nem szép, se nem rut vézna kis teremtés — ugy a negyven körül; de inkább tul rajta, mint innen.

Alacsony homlokán, sárgás halántékán puritán simasággal lapul meg a koromfekete hajból kanyaritott »palacsinta«. A szemei nagyok, feketék, a fogai fehérek és szintén nagyok — nem tulságosan, azaz: nem annyira, hogy az ajkak örök mosolygását kellemetlenné tennék. A bal lapoczkája — a nélkül, hogy azért pupos volna — kissé kijebb áll, a jobb csipője pedig föllebb, mint a másik, minek következtében különben formás fejét állandóan félre szegi kissé. S ez az alig észrevehető nyomoréksáq végtelenül megadó rezingnált jelleget kölcsönöz egész lényének, melylyel föltétlenül lefegyverez, részvétre hangol.

Az ember az első pillanatra — maga se tudná miért — önkénytelenül mondja rá magában: Szegénykе!

Tényleg hallgatva tűrő, titkon könyező martyr hirében áll. Soha senki egy panaszszót nem hallott tőle, ami bizony elég csodálatos, ha az ember fontolóra, vagy akár egyszerüen csak tudomásul veszi a férje ura viselt dolgait.

Az ősnemes családnak eme sarjadéka: nyárad-szik-marjai Zajzon Ábrahám, vagy — ahogy általában nevezik: Ábris ur — az ősi háromszáz holdacskát kuriástul, mindenestül magyarosan elette-itta; nyolcz élő kisebb-nagyobb Zajzonkának neveltetését, a jelenben, meg a jövőben várható mindennemü jólétét pedig arra bizta, aki gondot visel az égi madárra s a mezők liliomait ruházza.

Ezekkel azonban még nincs kimeritve az illusztris Zajzon familia jelenlegi szeniorának bünlajstroma, amit ellensulyoz is némiképpen az, hogy a legszorosabban vett élhetési módot a családjának — már ugy ahogy — jelenleg a »maga emberségéből« próbálja megkeresni.

Valamikor tanult, még pedig mint iskola társai állitják, nem rosszul és végzett valamit; ennek a révén aztán a befolyásos *nexus* — képviselő, főispán, püspök atyafiság — kieszközölt a számára egy birói állást a törvényszéknél. Csakhogy ez a méltatlan és javithatatlan ivadék, ahol elhagyta falun, ott folytatta most a városban, természetesen valamivel szükebb méretekben.

A végtelen vacsorák pompás sültjei csak olyan szükséges mellékkörülmény számba mentek nála — fődolog volt az ivás. Ábris ur traktált, hogy elfogadható ürügye legyen inni és ezzel az ürügygyel élt is: ivott képzelhetetlenül, mérhetetlenül sokat és — mindég, de soha se egyedül, mert egyedül csak komisz ember iszik!!

Következett aztán ebből, hogy a szegény feleség, meg a hét csemete — a nyolczadik, legidősebb fiuról nem érdemes beszélni, az már három éve, hogy világgá ment, se nem ir, se nem kér soha semmit, szóval életjelt sem ad magáról, — a hét csemete, mondom s köztük egy fölserdült szép, nagy leány, sokszor a kimenésre szükséges ruhadarabok hijával állta körül a házitüzhely melegét, olykor bizony a hideget is, mert megesett, hogy a nem tulságosan bő fizetésből nem telt elegendő tüzelőre sem; de azért, amint csak valamennyire sikerült furfang, szép szó, különböző mesterfogások segitségével uj hitelezőt fogni, vagy a régieket ismét lépre csalni, okkal, vagy ok nélkül ismét teritve volt az asztal, roskadozva minden képzelhető jótul — s helyet is talált mellette boldog-boldogtalan nem-, kor- és rangkülönbség nélkül.

Titulus bibendi dolgában különben Ábris ur — hála a család szapora voltának — soha se volt megszorulva. Egy-egy megünneplendő név- vagy születésnap, konfirmáczio, vagy évzáró vizsgálat, első fogkijövés, vagy kihullás — mindég kikerült a létszámból ehez számitva a saját maga és a felesége örvendetes évfordulóit s ha véletlenül mégis fogytán talált lenni: a nagy szép dédsőt ükapa-anya nevenapja, vagy házassági évfordulója segitette ki pillanatnyi zavarából — (a kapcsos biblia első, hátulsó lapja megbizható adatokkal szolgált ilyenkor.)

Ezuttal nem kellett olyan messzi benyulni a multak kegyeletes hagyományaiba; a legidősebb leány, a tizenkilencz éves Magda születése napját ünnepelte Ábris meg a diszes vendégkoszoru, amely, mint mondám, tömötten szegte körül az asztalt.

Az asztalfőn, sápadt arczczal, félreszegett fejjel a szubtilis háziasszony ül. Szép, nagy, szomoru szeme áhitattal, vagy tán inkább szorongva függ időnkint átellenben ülő ura arczán.

A háziur, noha már kissé pohosodni indult, még mindég daliás alak. A szeme alja egy kicsit puffadt, mint ivóké rendesen, szép metszetü ajkai körül pedig mélyen bevésődött az éjszakázó korhelyeket jellemző petyhüdt, elernyedett vonás. Mindamellett nem hazudtolja meg azt a buzavirágszinü diszmagyarban pompázó szinezett fényképet, amely a régi módi falusi nippek — aranyozott csésze, rózsás pohár, viaszkörte, disztök, porczellán paprika, papir virágcsokor — sat. sat. között üvegbura alatt trónolva Ábris ur hajdani szépségét érintetlenül őrizte az utókor számára.

Az uri banda.

A vigadók már jóformán tul lehettek a komolyabb veszedelmeken. A paprikás kecsege, kürtösfánk, páczolt marhanyelv, ropogós malacz, hizott pulyka, tepertős-turós-csusza, roston sült harcsa, velős palacsinta, hurka-kolbász hegyein halmain legalább már szerencsésen keresztül ettek magukat. Nem igen lehetett több hátra öt, vagy hatfélénél s remélhető volt, hogy Isten segedelmével majd csak azon is tul esnek minden nagyobb szerencsétlenség nélkül, mikor egyszerre — épen a sonkával tüzdelt bélszin szeletkéknél tartottak — megzendül az ablak alatt az akkoriban járványos *Klapka induló* lelkesitő hangja.

— A czigányok! — riadtak fel ujongva a vendégek.

— Juh — juh — juhodály! . . . kurjantott a házi gazda, két keze mulatós, szilaj mozdulatával a fejéhez kapva.

A ház urnője idegesen rándul föl ültéből, csak félig azonban, mialatt egy esdeklő, az eddigieknél is aggodalmasabb tekintettel ura arczát kémleli.

— Itt maradsz! — rivalt rá keményen.

Zajzonné sebten, mintegy ösztönszerüen, jobb keze két ujjával azt a bizonyos jelbeszédet rögtönözte, amelylyel — tán világszerte — a fizetés tényét markirozzák. Válaszképen az ura legyintett egyet a kezével: eh! — mire a vézna kicsi asszony szemöldökét meg a vállát fölvonva, rezignáltan sóhajt, közben leül és csöndesen — tovább mosolyog.

— Beljebb morék, beljebb! . . . a pitarba, — rendelkezett Zajzon Ábris a nóta fogytán, s fölkelvén kiment, hogy tulajdon uri kezével nyisson ajtót a czigányoknak.

— Az *uri banda*! . . . éljen éljen! éljen az uri banda! kiabáltak lelkesen a vendégek, ahogy a muzsikusok, egyik a másik után, beütögették fejüket a félig nyilt ajtón s tréfásan, alázatos czigányvigyorgással hajlongtak, köszöngettek jobbra, balra.

Négyen valának összesen — czigányoknak pedig különös czigányok ezek a muzsikusok.

Nem hiába kiabálták a mulatók: uri banda — mert a fele valóságos ur, a másik fele meg legalább is olyan — urféle.

A primás — igaz, hogy csak szorultságból vált be az ékes bandába, nem lévén a városban senki, aki ugy tudott bánni a hegedüvel — az a helybeli zsidókántor másodéves medikus fia. Göndör veres haju, pufók, de korrektül öltözködött, már kisvárosi fogalmak szerint.

A kisbőgös — nagy nem is volt — csunya fekete vén fiu, apró kék szemekkel — *bivaly-szépség*, mondta rá Ábris ur — az a szegi pusztán nevelősködött, a tisztartó urficskái mellett; ő maga is urfi — olyan félbemaradt jogász ember. Az is gálában volt ugy, a maga módja szerint: fekete attilában. Ez az attila valamikor szebb napokat látott; jelenleg kissé benzin szagu, a hajdan koromfekete zsinórja szürkés vörösbe játszik, de azért váltig becses relikvia, melyet a pesti jogászkodás idejében egy háziur szücs mester fiai mellett mint korrepetitor szerzett és viselt. Az ára harmincz forint volt. Hallatlan pénz! . .

»Drága volt igaz, de — kifizette magát«, — szokta ő maga bizalmasan elbeszélni, mert a szücsmester háziur gyöngéd szivü kisasszonykája figyelmét ezzel vonta magára, s most bizony meglehet, hogy nem egy édes pásztoróra s tán még édesebb kávés uzsonna emlékétől olyan fényes.

Ezek a félurak. Hanem aztán a kontrás, a Szánthó Barna, az alispán ur legidősebb — tizennyolcz éves — fia! Az már perfekt gavallérszámba megy akárhol, annyival is inkább, mert az érettségin meghibbanván, ez idő szerint a hegedülésen, nyakkendő-variáláson és udvarláson kivül semmivel sem foglalkozik.

Szándékosan hagytam utoljára a czimbalmost, a krémje lévén nemcsak a bandának, hanem az egész szalkszentjóbi arany- és talmi-ifjuságnak.

Poóts Bélát — azt már mindenki beláthatja — egészen komolyan kell venni; ugy is veszik, mert ő már szigorlandó orvos, még pedig több mint három esztendő óta s amolyan budapesti smokingos, akinek monoklija is van, párbaja is volt, pénze is lesz, mert egy jómódu özvegy anya egyetlen és pedig nagyon csinos leendő örököse, aki különben szivesen tűri az anticzipált »doktor ur« megszólitást.

Tudni való, hogy ebben a tiszaparti városkában irigyelt kitüntetésszámba ment, ha valamely házhoz az »uri banda« *tisztelgés okáért* beköszöntött.

Főképpen pedig a leányos házaknál vették nagyra ezt a kitüntető figyelmet — mondanom se kell tán, hogy leginkább a czimbalmos prestige e miatt, aki amellett, hogy szép gyerek, »fess« tánczos, négyük között, mégis csak a legközelebb áll ahoz, hogy — de hát, én istenem, azt már csakugyan fölösleges bővebben magyarázni, hogy mihez; okos anyák, apák, eladó kisasszonyok fél szóbul megértik, ami magától is értetődik...

— Ipse! küldje be Magda kisasszonyt, szólt oda halkan, parancsolván Ábris ur a tányért váltogató Benya Józsefnek. Maga pedig le se ült, hanem ugy tett, mintha az uri czigányok poharának megtöltése volna az egyetlen gondja.

Eközben aztán kiügyeskedte, hogy a már előbb is szűk hely daczára a czimbalmos mellett egy szék maradt üresen, amelyre — mint egy véletlenül — ideiglenesen ő maga telepedett le.

A másik három muzsikusnak pedig isten viselje gondját; viselte is nem annyira az isten, mint a saját élelmességük.

A primás — az a vörös, pufók, meg a bőgős a bivalyszépség — gyakorlott szeme egy pillantással fölfedezte a nekik való helyet s nyomban meg is telepedtek valami felforditott kosáron nehány érintetlen borospalaczk árnyékában a vén koporsóraktáros Csete bácsi mellett, mig Szánthó Barna urfi a nevezett bácsinak fiatal, mérsékelten szép, de mértéktelenül kaczkiás felesége mellé furakodott, ennek szemellátható megelégedésére.

Koporsóraktárosék a Zajzon Ábrahám asztalánál!... Csodálkozhatnak méltán a tájékozatlanok Ám tudni illik, hogy Csete bácsi a koporsóraktáron felül — három kevésbbé gyászos ingatlannal rendelkezik, a feleségét, mint ingóságot, természetesen oda nem értve.

Volt neki tudniillik a két piaczi házán kivül egy harmadik, az, amelyiknek Ábris ur a családjával másfél év óta lakosa és — házbérhátralékosa.

Ez az utóbbi kellemetlen körülmény azzal a különös kedvezménynyel egyenlitődik ki a bérlő és bérbeadó között, hogy az utóbbi feleségének joga van az előbbit Ábris bácsinak, a párját Máli néninek, Magduskát hallod-e Magdának szólitani. Bérbeadó azonfelül minden ünnepélyes alkalomkor — s hej, sok van ilyen! — helyet foglalhat bérlőnek uri asztalánál, ez a jog pedig a tisztességen kivül azzal a gyakorlati kellemetességgel van összekötve, hogy az öreg Csete hozzá jut egy-két-harmincz pohár kitünő borhoz s egy-egy izes, gazdag vacsorához, amikben — nagy vagyona mellett is — otthon nem igen van szegénynek része, lévén az ő jobbik fele, saját jellemző distinkcziója szerint:

»Fejérnépnek ugyan fain egy fejérnép, — de gazdasszonynak — mint a bűn!«

Csakhamar az általános lárma meg a fehérabrosz védelme alatt suttogó, mély bizalmaskodás fejlődik ki Cseténé és uj szomszédja között, melyből az átellenben fülelő doktorandó éles hallása mégis csak elkapott ennyit:

— Jöjjön közelebb, jöjjön hát!... még... ugy — —

Ezt Barna urfi sugta, mire Cseténé ugyanugy:

— Milyen hideg a keze . . .

— Meleg a szivem.

— S az én kezem . . . az milyen?

— Forró, puha . . . édes, mint maga — —

Ebből a csepp kis mutatóból aztán nem volt nehéz a többire következtetni.

De el is futotta a kakasméreg a szép czimbalmost ugy, hogy hamarosan elment a kedve evéstől, ivástól, czimbalomtul, Magduskától, mindentől.

— Muzsikálnánk tán egyet? kérdé bizonyos számu pohár felhajtása után a kötelességtudó primás.

— Tessék, ha tetszik, — veti oda Poóts, hátat forditva.

Magában pedig évődik: »milyen bolond szerencséje van annak a tacskónak! . . . Az a liba meg hová tette a szemét, hogy ilyen tejfölös száju kamaszszal kezd ki, mikor ő itt van . . . Ő, Poóts Béla! Ennek mind az a vén róka Zajzon Ábris az oka, aki lefogta s maga mellé gyömöszölte őt, hogy összeboronálja a lányával. No, hiszen azt lesse! abba ugyan nem lesz gyönyörüsége! — hozzá se szól, ha bejönn . . . felőle ülhet mellette akár reggelig a lánya.

(Folytatjuk.)

Románcz.

A nagy nyárfa alatt ültek nyári éjjel,
Kósza szellő játszott egy nyárfa levéllel,
A levélke hajlott, a szellő letörte,
Búsan, halványan hullott le a földre.

Kijár a nyárfához a lány minden este,
De a boldogságát hiába kereste,
Szép piros arczáról lehullott a rózsa,
Gyilkos harmat a köny, az mosta le róla.

Mégis a nyárfának édes az emléke,
Úgy kivánta a lány, oda fektették le.
Oda jár ki hozzá gyászos édes anyja,
Kiszáradt a nyárfa — levelét siratja.

Dayka Antal.

SAISON.

Az irók ellen.

Kedves Kiss, azt irja nekem: »irjon már, édes Emma, az Emma-levelek nagyon népszerüek.« Engedjen meg a saját ujságjában egy bókot: soha olyan szép irást nem láttam, mint a magáé s a maga szinte aczélba metszett elegáns betűi olyan szépen tudnak hizelkedni. A nagy betüi olyan könyökbe fogott félmeghajlással állanak előttem, mint a régi franczia abbék, akik mosolygó gyengédséggel tudtak gyóntatni, korholni és föloldani, s a kis betűk mosolygó szemek módjára gyöngyöznek mellettük, a melyekben sok a jókedv s még több a kiváncsiság. Ó barátom, ha nekem olyan irásom volna, mint magának, a verseimet nem öltöztetném a nyomtatott betűk közömbös uniformisába; facsimile-ben küldeném azokat világgá, a magam keze irásában, hogy a betüim finom aczélszigonyai megfogjanak minden embert egyenkint s egyenkint mindvalamennyi előtt ne egy lap papir álljon, hanem én magam álljak, alázatosan és mégis büszkén, mint a régi költők, a kik nem szégyelték, hogy szeretik a tetszést, de megvetették azt, a kinek nem tetszettek: hallgassatok, ha én szólok, s szeressetek, ha hallgatok. Gerne hör' ich, wenn Du singest, Und ich horche wenn Du schweigest — ime egyszer irjak valami szépet, azt is Goethéből lopom.*

De, kedves barátom, én nem is irok verseket s nem is hiszem, hogy még ha férfinak születtem volna is, irónak születtem volna. Ha már benne vagyok a német idézetekben, hadd idézem magamra a nemes Karl Becket, a kinek a verseit az ő kis unokahuga olyan müvészien forditgatja a maga ujságjába. Népszerüség? kedves barátom, látott-e már anyát, aki a gyermekét az én leveleimmel altatja el? A szántóvető vajjon az én leveleimet dalolja-e az eke mögött? A nép, mikor a szelek szárnyáról lekap egy dalt, s szájról-szájra, lélekről-lélekre adja tovább s mindegyik azt hiszi, hogy az ő lelkéből fakadt: vajjon a maguk *Saison* rovatából meriti-e, pedig az én leveleim ebben a rovatban jelennek meg, nem tudom miért, holott én már nagy ideje nem élek a saisonban, s *távol a báltól* nézem az élet hivságait. Ó, barátom, ne fájditsa a szivemet s ne szóljon nekem népszerüségről...

*

Ide csillagot tettem, mint ahogy maguk szokták, mikor abszolute nem tudják, hogy folytassanak egy gondolatmenetet, melynek már az elején sem gondoltak semmit. Lássa, a truc jeiket hamar eltanulom s ezen a réven befogadhatnának a czéhükbe. Azonkivül, hadd vallom már meg, egy hónapja, hogy a lábam kimarjitottam a jégen, valószinüleg a farsang tiszteletére s azóta olyan itthonülő medve lettem, hogy beállhatnék magukhoz krónika-irónak. Lássa, magamat sem kimélem, csakhogy végre megkérdezhessem, a mi oly rég nyomja már a lelkemet: mondja, kedves abbém, mért olyan medvék, többnyire, az iró emberek? A jelenlevőket, természetesen, kiveszem. De igazán a legritkább esetben találni köztük olyat, a ki könnyen, simán és természetesen forogna társaságban s az avatott szem ezeken is észreveszi, hogy ez az erényük nem a maguk lelkéből lelkezett, hanem az energiájuk eltökéléséből. *Akarnak* ilyenek lenni s az erősebbjének sikerül is. De a többi — ó istenem.. Mikor az Otthon megalakult, mi asszonyok törtük magunkat az első estéik után — szabad-e bevallanom, hogy egy kissé kiábrándultunk? Igaz, mi magunk is hibásak vagyunk, a mi hiuságunkkal. Mi azokat szeretjük, akik bennünket szeretnek s az irókról ezt eleve föltesszük. Miért? Mert minden szerelmes szót, a mit tőlük olvasunk, mindegyikünk külön-külön magára vesz, minden verset ugy olvasunk el, mintha hozzánk irták volna s végre is föltámad bennünk a vágy, megismerkedni mindazokkal a kiváló és szépszavu férfiakkal, akik annyira rajonganak érttem, értted, érettünk. De még ebben is maguk a hibásak, mert kivétel nélkül mindnyájan ugy irnak, mint ha élnének-halnának az asszonyokért — holott éppen az irók közt leggyakoribb az olyan ember, a ki észre se vesz bennünket, mert egyáltalában nem vesz észre mást, mint a mi a képzeletében történik. Istenem, némelyikükről már azt kell hinnem, hogy mikor együtt van avval, akit szeret, be kell hunynia a szemét, hogy elképzelje őt s csak igy találja meg az érzéseit. Igazában a nők s az irók illenek össze talán a legkevésbbé, mert tulságosan sok köztük a hasonlatosság. Dumas fils azt mondta rólunk, hogy mi vagy semmit se gondolunk, vagy másra gondolunk. Ugyanezt mondhatta volna az irókról is. Maguk csak beszélni tudnak, de beszélgetni nem, csak hallgatni, de nem oda hallgatni. A multkor azt olvastam valahol Vajda Jánosról, hogy mindazt a figyelmet, gyengédséget, engedményt s udvariasságot, amit a nők megkivánnak, ő kivánta meg a maga számára. Azt tapasztaltam, hogy a legtöbb iró ilyen. Formálisan megkivánja, hogy udvaroljanak neki, nem *kezd*, hanem *reagál*, akár csak mi. S jó, tegyük föl, hogy akad nő, akad akár sok nő, aki biztatja önmagát: légy férfi! s elkezd Apolló urnak udvarolni. Igen ám, de

* Emma nagysád, Ön flirtel. Ön a theoriáját mindjárt rajtam akarja kipróbálni. Hamis a zuzája! *Szerk.*

ez is baj. Mert mit gondol erre az iró, aki, szeretem hinni, végső esetben mégis csak férfi? Asszony, aki kezd, asszony, aki akar — ezt gondolja, s hozzá gondolja: ezt a kis szivességet megtehetjük neki. Ha aztán látja, hogy a dolog mégsem megy olyan könnyen, egyszerüen ott hagyja az asszonyt, ha pedig, isten ments, csakugyan könnyen ment, akkor meg éppen ott hagyja. Már most afelől megoszolhat a nők s a férfiak nézete, hogy mik az udvarlás végső czéljai vagy következményei, de hogy ebből a rapiditásból minden fejlődhet, csak nem társalgás és nem társaság, az bizonyos.

Érzem, hogy keserü voltam és czinikus, s ez asszonynak nem illik. Jó, tegyük fel a szebbik, noha ritkább esetet, hogy az iró többnek tekinti az asszonyt, mint — nem mondom tovább. Hát édes istenem, mit keresünk mi a szerelemben? Egy embert, a ki, mint mi mondjuk, *megértsen* bennünket. S az irók? Hogy is mondja a költő: »Hol az a nő, ki lelkem repülését« nem tudom tovább, de alapjában ez is ugyanaz, a mit mi *megértés*-nek nevezünk, vagyis türelem, megbocsátás, kis bánatoknak nagy mértékkel való mérése, rigolyáknak s capriceoknak szenvedély és szenvedés gyanánt való komoly appréciálása, állandó érdeklődés minden iránt, ami engem foglalkoztat, lemondás mindenről, a mi engem nem érdekel, élhetetlenség, amely aczélkéz után eped, s érzékenység, amely bársonykéz után. Mondja kérem, mi lehet ebből, az ilyen szerelemből, amelyet két egyforma s ezért össze nem illő epedés huz kétfelé, ellenkező irányban? Két igény, amely egyformán mindent követel és semmit sem ad; két lélek, amely mindvégig idegen egymáshoz, mert tulságosan ismerős egymással; két kedvetlen szfinx, amely búsan gunyaszt egymás mellett, mert megoldották az egymás talányait. Ó de nevetséges, ó de szomoru! Mentsen meg az isten minden asszonyt, hogy irónak a felesége legyen, de még inkább, hogy a kedvese. Mert férjnek legalább jó kenyérkeresők, de szeretőnek unalmasak.

Szerencsére, ezek az esetek nagyon gyérek. Hála istennek, magukkal oly ritkán esik találkozásunk, hogy öröm elgondolni. Maguk azok, akik mindég *máshova is* meg vannak hiva, ugy hogy tizenegy órakor végtelen sajnálatukra el kell sietniök, vagy akik épp *aznap* három ujságot is csinálnak, ugy hogy lehetetlen eljönniök a jourra, s kétségbeesésükre épp *azon* a héten ágybanfekvő betegek, amelyen belül reconnaissancera kéne menniök. Csak éppen arra nem betegek, hogy a szinfalak közé járjanak. A szinésznőket szeretik, mert azok, tisztelet, igaz tisztelet a kivételeknek, udvarolnak maguknak, elismerést hizelegnek, dicséretet mosolyognak s reklámot simogatnak ki magukból s közben éppugy megvetik magukat, mint maguk azokat az asszonyokat, akik magukhoz jók. Lássák, ilyen igazságos a jó isten. Tomboltam kárörömömben, mikor az a szegény geniális szamár Millaud főbelőtte magát azért a vén és vastag Judicért. Bárcsak mindnyájan igy járnának, sorra kivesznének s ne állanának közénk s a férfiak közé, ellenőrizni, megfigyelni, kinozni, akadályozni és analizálni bennünket, mint egy kényelmetlen lelkiismeret.

Ki nem állhatom magukat, kedves barátom, nem gyülölöm, csak félig szánom, félig kinevetem. No nem, magát nem; tudja, magáról valahol azt olvastam a multkor, hogy *örökifju* — kedves barátom, bucsuzzon el az asszonyoktól. Ezt a nyugodalmas perspektivát nyitja meg maga előtt a maga javithatatlan barátnője

Emma.

Krónika II.

Jobb erkölcsöket!

— *febr. 26.*

Időnként, mikor a rendőrség többszörösen elszalasztja a rablógyilkosokat, járványszerü diadalokat szokott aratni az erkölcs. Az oksági összefüggés világos: a rendőrségnek szüksége van bizonyos népszerüségre s mikor a hangulat a nyomoknak bottal való kezelése következtében ellene fordul, akkor a kipróbált módszerhez nyul: szigoru szabályrendelettel ránczba szedi az erkölcstelenséget.

Ez magyarázza meg, amit az e héten megrendszabályozott orfeum-tulajdonosok és az ujságok nem tudnak megérteni: ha Rudnay Béla ur annyira ellenére van az éjfélig tartó produkczióknak, akkor miért virágoztatta föl ezt a sajátságos műipart soha nem sejtett tökéletességre? Miért van ma Rudnay ur engedelméből huszonöt orfeum Budapesten, holott azelőtt csak öt volt? S ha már nem bánta, hogy legyenek, miért bánja, hogy vannak?

Hát egyszerüen ugy áll a dolog, hogy amikor Rudnay ur a sok orfeumot engedélyezte, akkor még nem volt csengeri-utczai, dob-utczai rablógyilkosság, nem ismertük a kis Varga Juliska sajátságos történetét és sok más érdekes történetet, melyeknek hőseit a rendőrségnek sikerült ki nem nyomozni. Akkor a rendőrség jókedvében volt, akár verebet lehetett vele fogni. De azóta bekövetkeztek ezek a gyászos kudarczok és a közönség mind hangosabban kérdezte: a vak koldus is meghalt már, hát mire való a magyar kir. államrendőrség?

Amire meg kellett felelni: a vak koldus meghalt ugyan, de itt vannak az orfeumok. Teszünk valamit a jó erkölcsért és a jó magyarságért. Mert ez kell a népnek.

S csakugyan Rudnay ur szabályrendeletben tönkretette az orfeumokat, amivel sikerült élénk és osztatlan helyeslésre szert tenni. S ha véletlenül közbe nem jő a népszinház-utczai rablógyilkosság, nem volna ma népszerübb ember Budapesten, mint a mi érdemes főkapitányunk.

Az erkölcs diadala azonban nem kisebb jelentőségü, ha forrása némiképen a főkapitányi hiuság mélyéből bugyogyant is elő. Az uj szabályrendelet megörvendezteti a szolid embereket s lesujtja a nem szolidokat. Április elsejével a német trágárság feliben átengedi a tért a magyar trágárságnak s a kedves nimfák, a fekete harisnyás művésznők nem dorbézolhatnak többé éjfél után a nézőtéren. A szinházak is diadalmaskodtak: az orfeumokban nem szabad többé olyan darabot előadni, melyben három személynél több szerepel. Caprice-unk jelentékeny repertoirja

ezzel szabad prédájává vált a nemzeti szinháznak, vagy a Kisfaludy-szinháznak.

Megvallom, az erkölcsnek ilynemü diadalait nemcsak olcsóknak, hanem értéktelennek is tartom. Legfölebb azoknak a szelid családapáknak értékesek, akik úgy sem járnak orfeumba. A többire nézve, mint minden félintézkedésnek, semmi foganatja. Vagy-vagy! Ha az orfeumok ártanak a közerkölcsiségnek, akkor ne megrendszabályozni, hanem beszüntetni tessék. Ezt azonban a rendőrség nem teszi, mivel azt vallja, hogy világváros ilyen mulatóhelyek nélkül nem lehet el. Helyes. De mit jelent az, hogy a világváros és az orfeum egy anyaméhből született? Azt, hogy a nagyvárosnak van bizonyos lappangó szükséglete trágárságból, mely kielégitésre vár. A rendőrség ki akarja azt elégiteni, de nem nagyon. Az a szükséglet pedig szomjas, de nagyon. Mi történik tehát? Az élet győz a szabályrendelet fölött s ami április elsején még az erkölcs diadala volt, az október elsején már puszta papiros, melyet fidibusznak használ első sorban maga a főkapitány.

Nem merem állitani, hogy az orfeumok nem terjesztenek erkölcstelenséget, bár az ellenkezője sem egészen kétség nélkül való. De az tény, hogy az erkölcstelenség teremti meg az orfeumokat. Mert az is közgazdasági proczessus: a kereslet megteremti a kinálatot és a többszörösen megbüntetett egyének nem azért kérnek a rendőrségtől dalcsarnoki konczessziókat, mivel Budapesten kevés volna a klastrom. Ó, ellenkezőleg, ezeknek az uraknak kitünő szimatjuk van: ők is tudják, mint a rendőrség, hogy mi kell a népnek. S undorral elfordulni tőlük meg a rikoltozó müvésznőktől merő képmutatás, hiszen a repertoirejuk rendőri czenzura alatt áll, minden este ott ül a nézőtéren a kirendelt inspekcziós tiszt, aki éjfélkor aláirja az elébe tett jelentést: minden rendben ment, az erkölcsben nem esett hiba. No hát akkor Rudnaynak vagy nincs oka az orfeumokat erkölcstelenséggel vádolni, vagy pedig az orfeumok nem erkölcstelenebbek a rendőrtisztviselőknél. Ebben az esetben jó volna rajtuk próbálni ki az erkölcs diadalát.

Erre azonban kár szót vesztegetni. A közvélemény, az a jámbor, jóhiszemü klakör, felül minden, ha még oly átlátszó komédiának. A budapesti éjjeli mulatóhelyek nem rosszabbak nálunk, mint akárhol másutt, csak a rendőrségünk rosszabb, lelketlenebb. Nem keres és nem talál garancziát az ily üzletek tulajdonosaiban, megfoghatatlan protekczióban részesiti azokat, akiket már átadott az ügyészségnek s ha valaki Váczról való elbocsátó bizonyitványt csatol a konczesszióért való folyamodása mellé, előnyben részesül mindenki más fölött, a kinek ilyen okmánya nincs. Nem egyéb puszta népszerüségi hajhászatnál az a rendőri buzgólkodás a jó erkölcs nevében és szót sem érdemelne, ha egy másik, veszedelmesebb irányba nem ragadta volna a buzgósága.

Rudnay ur ugyanis megmagyarositani akarja a lebujokat. A programm legalább fele részben magyar legyen. És megint csak tapsolnak egész Magyarországon s nem veszik észre, hogy akár a pestisről kivánják, hogy ez magyar legyen. A magam részéről mindig elégtétellel tapasztaltam, hogy ezek a dalcsarnokok mind németek s nem is lehetnek magyarok. Ha jól tudom, Solymosi Elek próbált egy magyar orfeumot csinálni és megbukott, mivel nem lehetett eléggé trágár. Se a magyar nyelv, sem a magyar dal nem alkalmas arra, hogy durva röhejre ingereljen durva embereket. Azokat a lapos, buta német couplet-kat, melyekkel a dalcsarnoki komikus tomboló tetszést arat, se magyarra átültetni, se eredeti magyarokkal pótolni nem lehet. És ez jól van igy, mert ez inkább vall a magyar nyelv és a magyar lelkület nemességére, mint akármely hipokrita, piruló erkölcs-prédikáczió.

És Rudnay ur most azt akarja, hogy Móni Mandl elmésségeivel fertőztesse meg a magyar nyelvet és a magyar lelkületet. Móni Mandl mindenre kész, meg fogja tenni azt is. Valószinü, hogy felsül vele, de ha sikert arat, akkor Rudnay urat felelősségre kell vonni a magyar nyelv megmételyezéseért.

De nemcsak a magyar nyelvet, hanem a magyar emberséget is megmérgezi. Mert eddig hála istennek a kávéházi deszkákon csak a fesse Weanerin mutogatta kiérdemült bájait, de ha magyarul kell énekelni, a váczi diszpolgárok most már magyar lányokat fognak e czélra keriteni. A sok csábitó szóba belehangzik egy ujabb is, még pedig főkapitányi inicziativából, mely a szegény lányokat a bűnre tereli. A fele részben magyar programm vagy száz magyar leánynak a kalandos pályára való lépését jelenti. Ugyan, oly kevesen, vagy oly sokan vannak-e már, hogy százzal több, vagy kevesebb meg se kottyan?

Amit kifejtettem, jól tudom, — erkölcstelen is, hazafiatlan is. Védem az orfeumot és védem a németséget. Ám legyen. De soha semmit sem óhajtottam oly forróan, mint hogy sikerüljön a rendőrségnek kinyomozni a csengeri-utczai tótlegényt és a népszinház-utczai piros kravátlis rablógyilkost. Bizonyos vagyok benne, hogy a mely pillanatban a rendőrség e sikerekre rámutathat, békén hagyná az orfeumot s nem oltaná bele a magyar nyelvbe a német kuplét. Nem vetek oly nagy sulyt Budapest világvárosi jellegére, hogy a rendőrséggel mondanám: ha nem volna Budapesten orfeum, akkor teremteni kellene. De ha már van pocsolya és van disznó, a mely benne hempergőzik, nem követelem meg tőle, hogy tiszta pocsolyában tegye és különösen nem, hogy magyar pocsolyában.

Semper.

Az egoistától akkor kell félni, ha önzetlenül cselekszik.

Gönczöl.

*

Szerelmes levélbe belekezd az ember, és nem tudja, mit akar mondani; befejezi és nem tudja, hogy mit mondott.

*

A test a szellem ruhája, tehát a történet az emberi szellem garderobja.

Heine.

*

Mikor a paraszt tyukot eszik, vagy a tyuk volt beteg, vagy a daraszt.

Lanciotto távollétében.

Irta: GABRIELE d'ANNUNZIO.

(Vége.)

IV.

. . . Dél alig hogy elmult. Előtte való este végre elhatározták, hogy a fenyvesbe lovagolnak; és annak a bucsuzó márcziusnak a délutánja csábító volt.

Az országutra tértek és egymás mellett ügettek; eleinte hallgatagon. Gusztáv az ő pejét kissé visszatartotta, hogy megbámulja Francziska finom, karcsu alakját fekete amazon-öltözetében; haja elegáns posztó-kalapja alá volt tüzve. Gyöngéd keze erős fogással kormányozta sárgáját. Egészen átszellemitette annak gyönyörüsége, hogy a friss szellőt arczán érezte és hallgatta az erős, idomos ló dobaját a ruganyos, viszhangos földön. Ha egy makacs hajfürtöcske szemébe omlott, élénk fejmozdulattal hátra simitotta. Egyszer ostorával az ut mellett levő bozótba csapott. Madárraj emelkedett a levegőbe, abba a kék éterbe, mely eső után igéző derültséggel és mosolylyal terjeszkedett ki a föld fölött. Érezni lehetett ama hegy havas fejü istennőjének jelenlétét, mely nagyszerü körvonalaival festői befejezése volt e tájéknak. A vetésben itt-ott parasztok alakja sötétlett.

— Balra, Francziska! — kiáltott Gusztáv, előre nyomulva.

Két pár igás ökör jött szemben velük; talán nemrég még szekér elé voltak fogva, mert egy vén faunhoz hasonló alak vezette őket.

A sárga gyorsabban ügetett; aztán nyargalni kezdett. Francziska merészen előre hajolt a nyeregben, hogy az állat lábainak kecses mozgását lássa. Gusztáv megbámulta és azt mondta, hogy a sárga egy Napoleond'or szük területén is tudna nyargalni. Francziskát erre kalandos lovaglás után való vágyakozás lepte meg; orra kitágult a széltől.

Hopp, hopp, hurrá! Mindketten neki eresztették a paripát és azok a fiatal, bátor állatok szintén átérezték a tavasz kéjes lehelletét. Hopp! Francziska izgatottá lett; az üde, szinte hideg szél kipirositotta az arczát, megcsiklandozta az ajkait, melyek közt látható volt fehér fogsora és piros felső inyének szegélye. A boldog feledés ama perczeit élvezte, mely az egészséges embereket szállja meg, mikor a testgyakorlat és ügyesség gyönyörét érzik. És mivel az örömből természetes szivjóság születik, most élénk vonzalmat érzett Gusztáv iránt, aki mellette lovagolt, ugy érezte, hogy a közös gyönyörüség összeköti őket. Hopp, hopp! Nem néztek egymásra, de érezték azt a mély varázst, melyet közellétük tett rájuk. Az ut elkanyarodott, egy hidacska, mely egy csatornán ment át, dörögve visszhangzott a lovak patájától; a távolban feltünt a sötét fenyves és a szemhatáron hullámos magaslatot alkotott.

— A fenyves! — kiáltotta Gusztáv és ostorával abba az irányba mutatott. A szél friss fenyőillatot hozott feléjük. A fiatal lovag lehajolt társnőjéhez és ezt mondta:

— Szivja be ezt az illatot, Francziska, nagyon jótevő!

Egyszerü szavakkal mondta ezt, de oly arczkifejezéssel, mintha egy lázas lirai költemény első sorát szavalná. Friss ifjui kedve ragyogva tört elő; nem fojtotta el; nem tudta elfojtani.

Hopp, hopp! A fenyves előttük sötétlett; az égretörő magas szálfák sürüjében napsugarak kalandoztak és világosságukban eltüntek a regés ködképek. Lépésben lovagoltak, a paripák zajosan ziháltak, fejüket rázták, vagy egymáshoz közeledtek, mintha valami titkos mondani valójuk lenne. A madarak ijedten röpködtek előttük. Fejük fölött ritkán mutatkozott a sötétzöld tűlevelek közt nyilás, melyen át aztán az ég világos kéksége szelid ibolya-szinünek tetszett.

Keresztül mentek az erdőn. Ebben a labirintban, a fatörzsek közt nem mehettek a lovak egymás mellett. Francziska elől lovagolt; a szilaj nyargalástól kissé elfáradt és kezével a sárga gőzölgő nyakát simogatta. Mögötte haladt Gusztáv, mély hallgatagságba merülve. A bozótból láthatatlan virágok erős illata lengett feléjük; ez az illat elkábította, megrészegitette, epedővé tette őket. Egy tisztásra értek, a hol az erdő varázsát még hatalmasabban érezteti.

— Ah, Gusztáv, látja azt a virágot! — kiáltotta Francziska. — Ha az ostoromat átveszi, leszakitom magam!

Odaadta Gusztávnak az ostort és gyakorlott mozdulattal lehajolt a nyeregből, mig a sárga az egyik lábával a földet kapálta.

Kis piros, balzsamos illatu virág volt az

— Szagolja meg, Gusztáv, — mondotta az asszony és az ifju orra alá tartotta a virágot.

Ez nagy kisértés volt! Gusztáv remegve érintette meg forró ajkával az asszony ujjait. Francziska nem szólt semmit, kissé elsápadt és az ostorral rávágott a lóra.

— Francziska, hallgasson meg egy pillanatra! — kiáltotta Gusztáv és társnője után rugaszkodott.

A szük, veszélyes ösvényen valóságos hajsza indult meg — a száraz tűleveleken lármás lódobogás huzódott a bozóton át. Az asszony karját erősen surolta egy fatörzs.

— Álljon meg, álljon meg! Kárt tesz magában!

Francziska a sürüségbe került, a hol lova nem tudott előre hatolni. A magas, egyenes fenyőfák kérlelhetetlenül elzárták utját. Körösköröl a zöld világitásban csupa fa, fa, fa!

— Álljon meg!

Habozva, sápadtan állt egymással szemben a két emberfia, mig lovaik türelmetlenül ziháltak.

— Megütötte a karját — fáj? — kérdezte Gusztáv lágy hangon.

Lovát egészen az asszony lova mellé kényszeritette, megfogta gyöngéden és óvatosan Francziska karját és a ruha ujját a pulzusnál kigombolta. Francziska nem akadályozta ezt meg és ránézett az ifjura. A lovagló ruha ujja oly szük volt! Gusztáv fölfedezte a fekete posztó és keztyü közt a gömbölyü, fehér kart, a gyermek koponyájához hasonlóan kékes erekkel átszőtt pulzust. Két ujja közé fogta a kart és a másik kezével a ruhaujját igyekezett fölebb huzni.

— Itt van!

A karon, a könyök közelében, vörös folt látszott, mely már kékülni kezdett; egy kis, gonosz seb a havas, puha bársonyos bőrön, Gusztáv meg akarta csókolni. De Francziska villámgyors mozdulattal — imádandóan szép volt e gyors mozdulatában — Lanciotto öcscsének piros ajkát nyujtotta, mig a lovak türelmetlenül kapálóztak.

Aztán hazafelé indultak. Az alkonyattal erős, balzsamos illat szállt föl az erdőben és a nap utolsó sugarai átszellemitették a fenyőfák merész, magas oszlopsorát. A harmatos réten a nyulak elmenekültek a lódobogás elül.

V.

Mikor otthon Klára asszony szobájába léptek, a betegszoba különös szaga kellemetlenül érintette őket, mert még az erdő és mező illata, az üde esti szél emléke játszadozott velük.

Klára asszony egy perczre még megmaradt abban a nyugtalan álomban, mely este mindig meglepte. Megvékonyodott arcza zavaros kifejezésüvé lett, mint mikor

valaki elájul. Homlokára fehér kendő volt kötve és a takaró egészen az álláig ért; ebből a fakó fehér környezetből éles profilja szinte átlátszóan emelkedett ki és lesoványodott testének alakját elfödték a takaró fehér redői.

Francziska és Gusztáv az ágy egy-egy oldalára álltak, egymással szemben, a nélkül, hogy egymásra néztek volna, mert az a szenvedő öreg test szétválasztotta őket — türelmetlenek voltak, hogy régi óhajukat kell elnyomniok és e kelletlen foglalkozás miatt elhalasztaniok. Most ellentállhatatlan erő vonta őket egymáshoz. De Gusztáv lelkiismerete megszólalt és figyelmeztette őt ama türelmetlenség kegyetlen és durva voltára; hogy a benső szózatot elhallgattassa, szemrehányásokat tett magának és erősen megfogadta, hogy nem megy tovább a megkezdett uton, már ahogy a lelkiismeret szavára a bűntudat fogadkozni szokott. Vajjon ez a szegény beteg nem az ő anyja-e? Nem ragaszkodik-e most is hozzája avval a gyöngédséggel, melylyel azelőtt? És noha oly sokáig egyedül hagyta, most még azt a kis időt is sokalja, melyet az illendőség megkövetel, hogy a beteg szobájában töltsön? És miért? Hát egyszerre rossz és érzéketlenné lett volna? Mindezt kérdezgette magától, de szórakozottan, mintha csak a betanult szerepét ismételgetné. A délután gondolatai és képei, a szerelmi jelenet, foglalkoztatták őt és tették szórakozottá.

Végre kinyitotta Klára asszony a fáradt szemét. Nem szólt semmit, fia és menye kérdéseire csak szempillája könnyed lehunyásával és gyönge mosolylyal felelt. A fia és menye látásán nem örvendett, inkább keserüség szállta meg, hogy oly sokáig — sokáig egyedül hagyták. Hallotta délután Francziska nevetését és Gusztáv beszédét — aztán a távolban elvesző lódobogást. Egyedül maradt; nemsokára beszökdécselt Éva.

— Évikém, nyisd ki kissé az ablakot!

A gyermek a betegápoló komoly, fontoskodó arczával ment az ablakhoz, de nem ért föl odáig, habár a lábujjhegyére állt.

— Hivjad Zsuzsit! Te nem tudod kinyitni.

— Oh, nagymama, mit gondolsz?

Egy széket hurczolt elő, fölmászott arra és kinyitotta az ablakot. A nagymama mosolyogva nézte. A gyermek mozdulatában volt valami gazella-szerü kecsesség; teljesen beburkolta az a csillogó por, mely a padlóról szállt fölfelé; karjai mezitelenek voltak.

A nyitott ablakon át lágy levegő ömlött a szobába; látni lehetett a napsütötte szántóföldeket.

— Igy ni, nagymama!

— Helyes, jó Évikém, jer ide!

Az öreg asszony elérzékenyült; ellenállhatatlan vágy fogta el; hogy a gyermek puha haját simogassa és arczát egy pillanatra arra a fejecskére hajtsa. Évike aztán lement a kertbe. Az ablakon erős szél nyomult be; a függöny kipuffadt és ide-oda lengett; az éles fény akadálytalanul behatolt. A beteget erre ismét hideglelés fogta el és ismét az az ideges görcs gyötörte. Alig volt még annyi ereje, hogy csöngessen és segitségért kiáltson. Zsuzsi, a lármás, tenyeres-talpas cseléd besietett, durva kezét az öreg asszony fejére tette és a boldogságos szűztől segélyt esdett . . .

Ekkor értek haza Francziska és Gusztáv a sétáról! Ily későn? Hát éppen semmit sem gondoltak rája?

Francziska meg akarja szakitani a nyomasztó csöndet.

— Tudja, mama, mi a fenyvesben voltunk!

— Ah!

— Bealkonyodott, mielőtt észre vettük volna.

— Ah!

— Magának ezt a virágot hoztam.

Gusztáv meghökkent az utolsó szavakra. A kis virág illata hozzája hatolt és ez az illat a futólagos csókra emlékeztette.

Klára asszony sovány, reszkető keze kibukkant a takaró alól, hogy átvegye a virágot.

VI.

Ebben a perczben a hold lassan fölkelt a fák közül; szemérmesen és ezüstösen, mint mindig és beszürődött az ablakon, hogy elhomályositsa a zöld lámpa gyenge fényét.

Klára asszony ismét behunyta a szemét. Pár percz mulva gyönge, halk hangon ezt mondta:

— Ti fáradtak vagytok . . . Küldjétek hozzám Zsuzsit! Menjetek vacsorálni.

Francziska és Gusztáv kimentek a szobából és szinte olyan megkönnyebbülést éreztek, mint a büntetéstől megszabadult gyermekek. Mosolyogva néztek egymás szemébe.

— Mama, a narancsok! — kiáltotta Éva, Francziska felé rohanva. Örömében átkarolta anyja térdét a két kezével, melyek mindegyikében egy narancs volt. Egy evet ügyességével fölmászott az anyjára, átölelte a nyakát és forró, narancsillatos lehellete arczát érte.

— Mama, nem kell narancs?

A vörös szalonba mentek és vacsorához ültek. Éva vig csevegésével és kedves torkosságával földeritette őket. A kicsi öntudatlan gyermeki ártatlanságában bűntársukká lett. Az asszony finom rózsás körmeivel fölszakitotta az illatos narancshéjat, ujjait a kiömlő lé megnedvesitette, körmeire aranysárga szin tapadt. Éva egy éhes kérődző mohóságával nézte. Mikor a narancs meg volt hámozva, Évike egy gerezdet ajándékozott anyjának és Gusztávnak.

— Mindegyiknek fél gerezd, — mondotta komolyan. Harapj bele mama!

Francziska mosolyogva leharapta a gerezd felét.

— A többit edd meg te!

Gusztáv megette a másik felét; pompás ize volt.

A szalonban fojtó volt a hőség, mely a gőzölgő meleg ételből származik, mely a vért elzsibbasztja és édes röstséget borit az ember tagjaira. Gusztáv felkelt, az ablakhoz ment és kinyitotta azt.

— Mily isteni holdfény! — kiáltotta, mert benne az ifjui szerelem szentimentálizmusa ébredezett; alig evett valamit.

Francziska védekező mozdulatot tett; a hideg levegő elzavarta azt az édes meleget, mely körülvette és fölrázta azokból a bizonytalan álmakból és zavaros vágyakból, amelyekbe beleringatta magát.

— Oh, Gusztáv, kérem, csukja be az ablakot.

— De jőjjön ide egy perczre és nézze meg a fölséges holdat.

Francziska nehézkesen emelkedett fel a székből és mikor az alakhoz lépett, didergett; összerázkódott és kezét elrejtette a ruhája ujjába; ösztönszerüleg közeledett Gusztávhoz. Előttük terjeszkedett a végtelen éjszakában a szelid holdfény és minden tárgy, melyet fénye megilletett, sötétkék alapon lebegő viziónak tetszett. A havas tetejü hegyek — ugy látszott — közelebb vonultak és szinte agyonnyomták a sikságot; szabad szemmel látni lehetett az árnyékban sötétlő mélységeket és a csillogó magaslatokat.

A holdbeli tájékok benyomását tették az emberre, melyeket a teleskopon át látunk.

Francziska és Gusztáv némán szemlélték mindezt. A természet fönsége egy pillanatra lebilincselte őket. Szorosan egymás mellett álltak és a könyökük és a térdük érintkezett.

Mögöttük Éva az asztalon játszott; szétvágta a tányérokon levő narancshéjat és halkan érthetetlen szava-

kat mormolt; az álom pillangója már feje felett röpködött.

Gusztáv ujjait lassan Francziska ruhaujjába csusztatta és megragadta a szövet védelme alatt az asszony csupasz karját.

— Ne tegye ezt, Gusztáv, ne tegye! — mondotta Francziska hátrálva; attól félt, hogy Éva észreveszi és megfordultában megcsapta Gusztávot forró lehellete.

A fiatal ember nem értette az asszonyt; szive minden vére az arczába ömlött.

Megragadta az asszony mindkét kezét és lehajolt hozzájuk, hogy csókjaival boritsa el.

— Nem, nem, ne itt, Gusztáv!

Gusztáv nem értette Francziskát. Ez kiszabaditotta az egyik kezét, hogy visszautasitsa Gusztávot, a kezével a hajába kapaszkodott. Aztán eltávozott a fiatal embertől és az asztal felé tartott; egész testében remegett.

— Milyen hideg van itt! — mondotta. Csukja be az ablakot.

Gusztáv homlokát kihajtotta az ablakon és egy perczig igy időzött. Meg akart szabadulni benső nyugtalanságától és arcza égő pirosságától. Aztán becsukta az ablakot és megfordult; sápadt volt és szája körül görcsös vonás jelent meg. Francziska Évikéhez menekült.

A gyermek fejét az asztalra hajtotta és elaludt. Rózsás szin boritotta arczocskáját és szelid mosoly lebegett ajkán; a lehunyt szempillák oly átlátszók voltak, hogy szinte azt lehetett hinni, hogy szeme átviláglik rajtuk; nyitott szájából szelid lehellet áramlott ki.

— Alszik, — suttogta Francziska és intett Gusztávnak, hogy csöndben maradjon.

— Felviszem a szobájába, — mondotta Gusztáv halkan.

Francziska észrevette a czélzatot ezekben a szavakban és alsó ajka gúnyos mosolyra mozdult meg. Gusztáv felemelte a kis mozdulatlan testet. Együtt mentek fel a lépcsőn. Francziska elől, Gusztáv utána. A gyermek fejecskéje lelógott az egyik oldalon és látni lehetett fehér nyakát. A szobában lámpa égett; a mennyezet közepén függött és oly misztikusan világitott, akár a hold. A ruhákból, a fehérneműből, a szoba minden zugából illatfelhők áramlottak és belevegyültek a levegőbe.

— Tegye le a kicsit az ágyra; ott, arra! suttogta az asszony.

Gusztáv letette a gyermeket. Karja már reszketett; szivta az illatot, mely egyszer már megrészegitette. Francziska a lánya fölé hajolt és nézegette őt álmában; arra várt, hogy Gusztáv szóljon először. De a fiatal ember nem beszélt; egyszerre megragadta Francziska kezét és száját a nyakára tapasztotta, a hol két kis fürtöcske libegett. Gusztáv szemében sötét fény ragyogott; arczát elöntötte az a sötét pir, melyet Francziska már ismert. De Francziska ezt nem akarta; ő gyülölt minden erőszakosságot.

— Nem, nem, Gusztáv. Távozzék! — mondotta komolyan és haját rendbe szedte. Gusztáv szerette, Gusztáv szerette! Gusztáv érezte, hogy beleőrül ebbe a szerelembe. Könyörgött, hogy türje meg Francziska őt itt csak legalább egy óráig, engedje meg, hogy itt térdeljen a szőnyegen, ebben az illatban! Nem kiván ő többet, csak Francziska legyen jó.

— Nem, csak menjen; Éva fölébred!

Gusztáv fölemelkedett. Bizonygatta, hogy Éva első álmát alussza, nem ébredhet fel. Ő ugy maradna itt, hogy meg se mocczanna. Engedje hát meg, hogy itt maradjon még egy kissé, nagyon parányi, egészen parányi kis időre!

Gusztáv ismét Francziskához közeledett, megfogta a kezeit és könyörögve nézett rája; lassacskán akarta legyőzni.

Francziska érezte, hogy engedni fog, mert lágy, szelid bágyadtság fogta el. Többször nyugtalanul körülnézett, aggódó nyugtalansággal, mert Gusztáv átölelte a derekát és magához vonta.

Még egyszer megemberelte magát és küzdött e bágyadtság ellen.

— De tudja-e, Gusztáv, hogy mit teszünk?

Gusztáv magához szoritotta és száját csókkal tapasztotta le.

VII.

Ettől fogva engedték magukat szenvedélyüktől ragadtatni. Francziska engedékenységből és lelki gyöngeségből, Gusztáv vak szerelemből. És minthogy a szerelem leigáz és lábbal tipor minden más emberi érzelmet, elhagyták és elhanyagolták a szegény beteget.

Nyomorultul cselekedett ez a két teremtés. A fölséges évszak elcsábitotta őket, gyönyörködtek a szabad természetben; a dús életereje átjárta minden pórusukat. A házban tartózkodóknak kellett lenniök, óvakodniok kellett minden szótól, minden kis zajtól; ez izgatta őket. Kimentek a szabadba és sokáig odakünn maradtak, kötelességükről teljesen megfeledkezve; csak a magányos helyeket, a fáktól védett tereket, a rejtett ösvényeket keresték fel. Gusztáv elhozta ezekre a találkákra mindig kiméletlen szenvedélyét csaknem szüzies lelke egész vehemenciájával, — Francziska az ő kecses mozgékonyságát, kis, kaczér kegyetlenségeit, előkelő, tulfinom idegességét. Ösztönszerüleg kerülték mindazt, a mi lelkiismeretüket fölébreszthette volna. Mikor távoztak és eszükbe jutott a beteg, egyikük — mintegy mentegetőzésül — ezt mondta mindig:

— Ugy látszik, jobban van, nemde? Sohasem panaszkodik.

És elmentek. De Klára asszonyra a csupasz, üres szobában, a vakitó fényben, mely a félig nyitott ablakon áradt be és a padlón elözönlött, zord vigasztalanság nehezedett, mely megölte őt; érezte, hogy végét járja. Eleinte nem sejtett semmit a körülötte történtekből. Hosszu, kinos órákon át feküdt kinyujtózva az ágyában, mikor a baja meglepte, bágyadt, fénytelen szeme félig már megüvegesedett. Hosszu, sovány kezeit elfogta az a különös nyugtalanság, az az erre-arra motoszkálás, az a hiábavaló tapogatózás az ürességben. Aztán inni akart; teáját kivánta, hogy száraz torkát megnedvesitse. Zsuzsi minden perczben benézett hozzá, teáztatta és olykor felültette az ágyban.

— Hol vannak . . . ők?

— Oh, édes nagyságos asszony, ki tudná azt?

Klára asszony reszketett, Zsuzsi oly gúnyos hangsulyozással mondta ezeket a szavakat!

— Hova mentek? Mit csinálnak oly sokáig künn? Ah, hát azért!

Hirtelen világosság gyult ki agyában és a gyanuval, mely egyszerre óriássá nőtt, roppant harag fogta el.

— Ah, hát azért? Oh, a gyalázatosak! Az alávalók!

Éva éppen bejött és mezitelen karjaiban egy csomó virágot hozott. Mosolyogva ment a betegágyhoz; nagyon szép volt a kicsike. De mikor a beteg az ő fejecskéjét meleg, nedves kezeivel magához szoritotta és a forró, nehéz vizcseppeket, azt a sok keserü könnyet nyakán és arczán érezte és amikor a nagymama száraz ajka az ő homlokát csókolta, nehéz beteg lélegzetének zihálását hallotta, meg azt, hogy keserves zokogással az ő apja nevét dadogja: a gyermek rémülten menekülni akart, megragadta a kezeket, melyek őt fogták és az öreg asszony arczába nézett és fulladozva kiáltotta:

— Mi bajod van, nagymama, mi bajod van?

Forditotta: **Sebők Zsigmond.**

Gróf Tisza István.

Két helyütt is szerepelt a héten a Tisza István neve. A gróffá emeltetéséről szóló hirben és a parlamenti rovatban. Akinek tetszik, vitatkozhatik felőle, melyik az érdekesebbik, én egy harmadik lapról olvasom le ezt a nevet s ezzel kapcsolatban kommentálom a nagy eseményt: a Tisza-család grófositását.

Az öreg Tiszából nem lett gróf. Ez ép oly kevéssé bizonyit nagyobb demokratasága mellett, mint fiainak főuri kineveztetése azoknak arisztokrata hajlama mellett. Talán épen ellenkezőleg. A személyes hiuságnál erősebb, hiubb a nemzetség szeretete. Tisza Kálmán a maga személyének nem akar kitüntetést, de hogy a családja emelkedjék, fiai, unokái nagyobb megbecsültetésben részesüljenek, az már lehetett a szive vágya. És mi tagadás benne, az alma nem esett messze a fájától, mégis az apa érdemei, nagysága az, ami ez idő szerint fiaiban jutalmaztatott.

Ezt már azért is tartom valószinünek, mert a Tisza István jelleme, gondolkodása reálisabb a Tisza Kálmánénál. Ő a család-politikát is közgazdasági politikakép kezelné. Mi szükség grófi titulusra, mikor manapság a vagyon minden és a munka a főfaktor? Dolgozzunk ugy, mint a parasztok, tanuljunk, mint a tudósok, kereskedjünk, mint az örmény, gyüjtsünk, mint a zsidó, aztán álljunk az ország elé a mi példaadásunkkal, tudásunkkal, kitartásunkkal, többet produkálunk akkor, mint emberek, mint produkálnánk grófi voltunkkal.

Demokrata gondolkodás ez? Nem. Sőt azt hiszem, a legridegebb arisztokrata agyban fogamzhatik meg ez az életfelfogás: az egyéni önérzet gőgös arisztokratasága. Van fejem és van karom. Tudok és akarok. Magamnak élek, ezzel használok legtöbbet másoknak. Az élet komoly: legyünk komolyak. Az élet harcz: küzdjünk. A harcznak vannak halottjai: védjük magunkat. És támadjunk. Kiméletlenül, irgalmatlanul. Mert csak egy életünk van, az magunknak kell. Ezért becsüljük meg és vigyázzunk reá.

Akárki, ha rámczáfol, hogy Tisza István — immár gróf — nem igy gondolkodik, nem mondok ellent. Két momentumra támasztom e képet. Az egyik, hogy ellentétben édes apjával, sohasem volt barátja a jókedvű szórakozásnak, sem nem mulat, sem nem élvez, szinházban alig volt, regényt tán sohasem olvasott, mig édes apja e nélkül nem is tud elaludni. A zenét sem szereti, legalább a czigány sohasem huzta neki, pedig az édes apjának olyan nótája van, hogy az ember már érte is megszereti a generálist. Ezzel kapcsolatban van a másik momentum is: a Tisza István népszerüségét nem teszi vonzóvá a szeretet melegsége. Csodálják kiválóságát, de nem vonzódnak egyéniségéhez. Nem tudom, vannak-e privát barátjai. A politikai barátai meg nem a szivéhez akarnak férkőzni. Nem tudom, van-e szive a szó lirai értelmében. Tizennyolcz éves korában — nem kezeskedem a história valóságáért — a debreczeni kollegiumban egyetlen barátja volt, akihez el szokott látogatni, valami szegényebb sorsu gentry fiu. Ennek huga is volt, egy tüneményes szépségű fiatal leányka. A fiatal Tisza egyszer csak beszüntette látogatásait. Barátja az okát tudakolta, néhány kitérő válasz után Tisza István egyszerűen ezt felelte:

— Barátom, okosabbnak tartom nem járni hozzátok, mert a hugod nagyon szép. Tartok tőle, hogy bele találnék szeretni s ha elveszitem a fejemet, a carrièrem és családi érdekeim rovására veszteném el. Jobb tehát ezt az eshetőséget eleve kizárni.

Ez az eset akkor is jellemzi az embert, ha nem történt meg vele. Aki kitalálta, aki ráfogta, ismerte őt s Napoleonra nem komponálnak olyan anekdotát, mely Montecucculit jellemezhetné. Minden embernek van egy ifjukori regénye, de Tisza István óvatosságból kitért előle. Ez: a határozott jellem, az erős, fegyelmezett akarat, a rideg megkülönböztetése az élet hivatásának és boldogságának. Ne akarjon az ember véletlenül boldogulni, hanem rója ki maga magának az utját. És Tisza István im megérett az élet magas feladatainak megoldására, apja népszerűtlenségéből vette ki elébb a részét és személyes barátok nélkül, politikai ellenfelei részéről azonban személyes antipatiával üldöztetve, szivósan, lassu átmenetekben tekintélylyé növekedett, akit már évek óta emlegetnek minden miniszterválságkor s akiben ma — különösen az ellenségei — a jövő emberét látják.

Hogy valóban az-e? Nem tudom. Egy százkét lapos könyv van előttem, erről olvasom le harmadik helyütt az ő nevét. *Magyar agrárpolitika* a czime és a mezőgazdasági termények árhanyatlásának okait és orvosszereit kutatja benne. A legaktualisabb, a leggyakorlatibb közgazdasági kérdés ez, mely ma Magyarországot érdekli. És Tisza István maga is praktikus gazda és ez a könyv — merő okoskodás és merő teoria, mely támaszkodik rengeteg teoretikus tudásra, érvel számtalan statisztikai adattal, de egészben mégis puszta okoskodás és a praktikus tanács, az orvosszer, melyet ajánl, maga is teoria, körülsánczolva néhány föltételes *ha* által és megterhelve néhány bizonytalan majd-dal. A védvámos politikát ajánlja a buzaárak megjavitására, de ez csak akkor lehetséges, *ha* — Ausztria-Magyarország kevesebbet termel, mint amennyire szüksége van. De Ausztria-Magyarország többet termel épen s a jó tanács értéktelen.

Pedig gyönyörüség ezt a könyvet elolvasni. Csodálni, mint rakja össze a logika épitő köveiből az egész arányos épületet, fokról-fokra, pontról-pontra, szinte gőgös biztonsággal rombolva le az ellenkező véleményeket. Hja, a papiroson! A logika malmán könnyü őrölni annak, aki az életét a tanulásnak szentelte. De a gyakorlatban! Mit csináljon a magyar gazda a Tisza István jó tanácsával? Pedig ha Tisza István maholnap miniszter lesz, akkor a tudós teoriából közgazdasági program válik, ez pedig — vagy elsöpri a minisztert, vagy tönkre teszi a teoriát.

De azért mégis ő a jövő embere. Miből látom? Abból, hogy ez a fegyelmezett, merőben logikus fő tud a gyakorlatban inkonzekvens lenni. A könyvében a vámsorompók elzárását ajánlja, a parlamentben pedig kiviteli prémiumot ajánl, mi épen az ellenkezője amannak, de legalább nincs föltételekhez kötve. A teoria tehát nem

köti az államférfiut, ugy látszik, nem is arra való, hogy kösse. Gróf Tisza Istvánnak is vannak művészi hajlamai, de amig mások regénynyel, borral és muzsikával elégitik ki, ő, a praktikus, dolgos ember, a teoriákba való merülésben találja lelke rekreációját.

X.

FÉLMULT IDŐKBŐL.

Két gyászruhás asszonyság,

Valahányszor közelgett a farsang vége, a *micaréme* — mindig eszembe jut a Riviera, Nizza, Cannes, az ő bohókás, fényes, zajos karnevaljával, ahol annyi a valódi és a hazug fény, annyi a félelmesen nagy vagyon és annyi a szédelgő, kérész életü existenczia. Vérbeli herczegasszonyok és elegáns kalandornők sétálnak egymás mellett ezekben a ragyogó, tengerparti városokban s egy Makartnak szinekben tobzódó, fényteli ecsete kellene ahhoz, azt a tündéries képet megrögziteni, a melyet délutánonként a nizzai *Promenade des Anglais* mutat.

A széles, ernyős levelü pálmafák alatt sétál, mozog, suttog, flirtel most délutáni három órától ötig az egész nizzai beau-monde.

A tenger rózsás fényben terül el a sétálók lábainál, mint óriási fehér szárnyu madár, egy-egy vitorlás gálya tünik fel a szemhatáron és valamelyik fa alatt egy-egy rongyos kabátu, sápadt arczu olasz népénekes énekli a *misterioso-caro*-t — a szegény Valery Violetta elévülhetlen szépségü, a sziv legrejtettebb hurjait is remegésbe hozó áriáját.

Az a darab föld, amely Ospedaletti-től Cannesig terjed, olyan csodálatosan bájos, hogy talán a legsivárabb kedély, a legfájóbb sziv sem lehet itt egészen üres — egészen boldogtalan.

Azért választotta talán ezt a helyet a mi királyasszonyunk is, aki fázik a trón hideg fényétől és menekül a bécsi Burg rideg, aranytól, selyemtől csillogó termeitől, melyek szomoru emlékek képeit idézik vissza lelkébe.

Nizza mellett, a Riviera egy csodaszép, apró pontját: Cap-Saint-Martint választotta ki nagyasszonyunk, mely olyan alkalmas a visszavonulásra, mert még nem özönlötték el ugy a kiváncsi angol turisták, az orosz nábobok és amerikai milliomosok, mint az Alpes Maritimes többi pontját.

Magános sétáin elvezetik lépései a tündéri fényü *Cyrmos* villa felé, mely ott emelkedik Cap-Saint-Martin egyik legszebb pontján és szinte uralni látszik az előtte elterülő végtelen tengert.

A kert kavicsos utain aztán találkozik egy egészen ősz, hajlott tartásu matrónával . . .

Termetén dus redőkben omlik alá a fekete gyászruha, amelyet majdnem két évtizede visel már. A gyászruhás matrona nagyon jól megérti a mi *nagyasszonyunk* bánatát, mert hiszen ő is érzi szivében egy soha be nem hegedő seb sajgását.

Ez a nő, a ki a fény, a ragyogás közepette, amely körülveszi, olyan gyászos, *Montijo Eugénia,* Téba grófnője, a franczia k egykor oly hatalmas császárnéja.

Egy időben Európának diktált, koronás fők hajoltak meg előtte és a ki most senki és semmi. csak egy sokat szenvedett, szerencsétlen asszony, egy vigasztalást soha, semmiben sem találó anya . . .

Mert midőn elvesztette a trónt, a koronát, mikor meghalt a férje, még mindig volt életének czélja — reménye.

Francziaország gyermeke, a selymes szőke haju, finom arczu *Lulu* herczeg még élt, a Napoleonidák jövendő dicsőségének megalapitója, a trón visszaszerzője, *IV. Napoleon,* amint a bonapartisták akkor még igen tekintélyes pártja nevezte.

Ó, és akkor tudott még örülni ez a most annyira szomoru asszony és a hetvenes évek derekán vigan töltötte a farsangot Firenzében — a *virágok városában.*

A régi, legitimista olasz arisztokráczia, a *feketék,* egyre-másra adták a bálokat, estélyeket a volt császárné és fia, a császári herczeg tiszteletére

Giulio Gorri — Firenze első gavallérja — rendezte a végtelen hosszuságu négyeseket és mert ez abban az időben nagyban divatozott, a császárné is karban énekelt a többi tánczolóval egy bohókás franczia couplet:

Pour vingt cinque
Franc —
Pour vingt six franc
Pour vingt sept franc
Cinquante —
Je voulais l'embrassé
Mais elle l'a refusé . . .

A nálunk is ismeretes *der Wenzl kommt* utczai dal melódiájára énekelték — és aki akkor látta Mirafiori gróffal énekelve tánczolni a császárnét, visszaemlékezett a Tuilleriák pajkos, rakonczátlan Eugéniájára, aki Metternichnével annyi vidám bolondságot csinált végig, incognitóban is néha — a párisi opera-bálok hosszu, mámoros éjszakáin.

És ott volt a pompás tavaszi ünnepélyeken, a melyeket a firenzei arisztokráczia hiven megtart, mióta Lorenzo il magnifico a május hónapot, mint a virágok és a szerelem hónapját, ünnepiesen fölszentelte.

Ott, azok alatt a fák alatt, az árnyas Luganon, a hol Dante és Boccaccio szerettek, a hol Medici Sándor heves szenvedelemre gyulladt Strozzi Luiza iránt. Ott, a hol a szerelem mindenható erejénél fogva, halott kedvesét, Ginevra degli Amieri fölsirta örökálmából hü szeretője s aztán elvitte messze földre, hogy boldogságukban senki se zavarja — amint ez irva áll régi elrongyollott, porlepte városi krónikákban.

Mulatott, vigadozott itt még Teba grófnője s a zajos éjszakák után aztán, mint igazi spanyol nőhöz illik, Brunelesco örökszép kupolája alatt, lelke ihletbe merülve, vakbuzgó imádattal borult le a bánatos angyalok előtt, a melyeket Fra Beato Angelico maga is térden állva festett — könyörögve fia jövendő szerencséje, nagyságáért.

A végzet másként határozott.

A szegény császári herczeg ott vérzett el Afrika forró homokján, megtörő tekintetét a halavány sárgás égre vetve — mig hült tetemei mellett, a vörös kabátos angol tiszt urak épen olyan Pilátus módjára dörgölték kezeiket — mint egykor a longwoodi ház szerény vaságya előtt, amelyben századának legnagyobb lángszelleme, I. Napoleon szenvedett ki.

És azóta gyászt visel Eugénia és megérti a mi nagyasszonyunk keservét . . . *két golyónak az árnya* borong a *Cyrmos* villa százados olajfái közt . . . az egyik Mayerlingben, a másik a forró sivatagban oltott ki két nemes, nagyreményü ifju életet, vérig sebezve két anyaszivét, — a melyek most egyesültek a fájdalomban.

Kirkpatrik Tóbiás unokáját, még Francziaország trónján ülve sem látogatta meg az ősi Wittelsbach család sarja, akit a Habsburg dynasztiához kötött sorsa, — most, hogy korona nélkül, haza nélkül — minden kincsétől megfosztotta a sors, fölkeresi a halavány, szomoru *Hohenembs grófné* és osztozik bánatában.

Fényárban fog uszni farsang utolsó napjaiban Nizza ismét, harsogni fog a zene és vidám álarczosok kacza-

gása, dévajkodása hangzik majd föl az örökké kék ég alatt.

Megtartják a *virágcsatát*, a *kermeszt*, a *Square Massena* pálmafái alatt és a farsang bezárását, a *veglionét*, a mikor óriási máglyán égetik el karneval hercze get, egy csörgő sapkás, bő bugyogós ruhába öltöztetett, szalmával kitömött bábot.

Csak Cap-Saint-Martinban lesz minden csendes s a mélán zsongó babérfák alatt két szomoru, gyászruhás asszony sétál majd, álmodozva időkről, mikor még nekik is kedves volt zene, vidámság, dal és fény.

Nem sokáig marad már itt a két bánatos asszony. Elmennek együtt egy szép, nagy fehér palotába.

Kert veszi körül a palotát és délszaki növények buja zöldje, égő tüzszinü virágok közt egy fehér szobor áll.

A szomoru ember szobra, akit halála után sem akar befogadni hazája és a kinek emléket állitott a mi királyasszonyunk, a ki megért mindent, a mi nem hétköznapi — a ki érzi azt a mélységes mély bánatot, amelynek a *Dalok könyvé*-nek irója kölcsönzött legigazabb szavakat.

És mig a Riviera még telve lesz fejedelmi vendégekkel, a két gyászruhás asszony hajója ott ringatózik majd a görög vizek végtelen sikján — és mig elmerülnek a csillagok fényében, azoktól a sápadt, reszkető égitestektől kérdezik:

— Lesz-e viszontlátás ama bizonytalan körvonalakon tul.

Ahogy partra szállnak, a babérlombok közt halk sóhaj kél . . . Leveleikből egyként fonnak halotti koszorut a koporsóra és diadaljelvényt a győző homlokára...

Vicomte Letoriére.

INNEN-ONNAN.

✡ **Az ős.** Madame Sans-Gène férjének, az őrmesterből lett Lefébvre maréchalnak immár nagyon ismeretes az a büszke mondása, hogy *nekem nincsenek őseim, én magam vagyok az ős! Tisza* Kálmán, ma mikor a fiai már mind grófok (habár ő nem az és nem is akar az lenni soha) ezt a kissé elcsépelt mondást ilyen változatban frissithetné fel: *nekem vannak ugyan őseim, de grófi utódaim szemében — én magam vagyok az ős!* Báró *Solymossy* László képviselő szintén uj alakban büszkélkedhetik a régi mondással. *Nekem nincsenek őseim, de én magam sem vagyok ős.* Mert az ifju bárónak, aki báróságának még egyéves jubileumát sem ülheti meg, ősei nincsenek. Csupán egy igen derék, szorgalmas apja van, ki roppant erélyes munkával és szigoru takarékossággal, semmiből igen nagy vagyont és bárói czimet szerzett. Az ifju báró maga nem szerzett semmit. Igy már az *ős* sem lehet ő, mert ezt a családi hivatalt uraatyja elcsipte az orra elől. Pedig az őstelen ifju báró, mint képviselőházi szűzbeszédéből látszik, végtelenül ambiczionálná nemcsak az ősöket, hanem azt is, hogy ő *ős* legyen. Ő mondta ugyanis mindeddig a magyar parlamentben a leg-*ős*-reakczionáriusabb beszédet. Olyanokat beszélt, a milyeneket egyetlen feudális ős-arisztokrata sem merne elmondani, félvén, hogy majd ezért gazdagságában elbizakodottnak s őseire kevélynek fogják tartani. Az ifju báró a magyar földeket latifundiumokban felosztaná a mágnás családok közt; e latifundiumokat hitbizományokul megkötné s megtiltaná az ujságoknak, hogy a szocziálizmusról még csak ne is mukkanjanak. Ej, ej, báró ur, hát még mit méltóztatnék ezenkivül parancsolni? . . . Hisz a többi már mindegy. Ha ennyi kivánsága teljesülne, akkor már bizonyos, hogy nem lenne más a hazában mint néhány száz dusgazdag nagy ur, meg tizenöt usque tizenhat millió alázatos jobbágy. Persze, ma már az ifju báró maga a néhány száz dusgazdag nagyur közé tartoznék. De gondolja csak meg a dolgot: mi történt volna, ha véletlenül még tegnap, tegnapelőtt, szóval egy kissé korábban teljesült volna a bárói kivánság? Hisz akkor a báró urnak valóban jeles apja, a családban az egyetlen ős, roppant munkaerejével és szigoru takarékosságával nem szerezhette volna meg sem az igen nagy vagyont, sem a báróságot. Hát honnan vette volna azt a temérdek földet, ha minden föld meg lett volna kötve? . . . Bizony, akkor ma az ifju báró ur sem volna sem báró, sem ur, de még képviselő sem — hanem volna velünk, megrendszabályozni való skriblerekkel együtt, jobbágy. És ez csak azért volna jobb, mert akkor egy lélek sem beszélne olyan ősi dolgokat a parlamentben, a milyeneket ő beszélt s nem kivánná a hitbizományok szaporitását senki, még ő sem.

* * *

✡ **A megbabázott polgármester.** A mult hetek valamelyik napján ezt a tréfás izléstelenséget kiabálták utczaszerte az egy krajczáros ujság rikkancsai. Sok embert láttam, aki elmosolyogta magát rajta; egyetlenegyet sem, a kit erkölcsében ez a rikkantás renditett volna meg. Egy embert azonban a *megbabázott polgármester* erkölcsében mégis roppantul felháborított. *Makfalvy* képviselő urat, aki nemzeti párti létére félretévén az esküdött passzivitást, a *megbabázott polgármester* ellenében az erkölcs megmentésére rohant. Interpellált a Házban. Nem azt kérdezte ugyan a t. belügyminiszter urtól, hogy van-e tudomása a polgármester sajátságos esetéről s ha van, mint szándékozik az illető polgármester ellen eljárni — hanem csak azt, hogy *quousque tandem?* Meddig szándékozik még eltürni, hogy a rikkancsok az utczán pikáns hirczimeket kiabáljanak. Sajna, a belügyminiszternek is eszébe jutott, hogy *Róma ledől s rabigába görnyed,* ha a rikkancsok Budapesten is azt cselekszik, a mit Nyugat-Európában sokfelé — ha t. i. kiabálnak — és azt felelte az erkölcsmentőnek, hogy a kiabálást semeddig sem türi el s már is betiltotta. Szóval, az az izetlen képtelenség valóban megtörtént most nálunk, ami az egykrajczáros utczai lapban csak tréfás álhir volt. A rikkancsok szájára vett polgármester csakugyan megbabázott. Szülte pedig ezt a kényes, idétlen tilalom-csecsemőt. Budapest utczáin most már megint csend lesz és unalom. De erkölcs most sem lesz. Mert ez nem is utczai czikk.

* * *

✡ **Lövő gyakorlat.** Ha a passzionátus orvos valami szörnyüségesen nyavalyás embert lát, az neki *szép eset.* Ha a lelkesült sebész amputálhatja valakinek a lábát, hát boldog. (Már mint a sebész boldog.) Innen van, hogy a mesterségükért lelkesedő sebészek különös előszeretettel szegődnek el rabkórházakhoz. A rabkórházakban nagy a szüretje a radikális műtételeknek. A rabbal nem teketóriáznak sokat. A ki rab, ne is igen panaszkodjék, hogy a lába fáj, mert a börtönorvos mindjárt örvendezve szalad az amputácziós műszereiért. A német császár olyan passzionátus tengerész-katona, mint a milyen passzionátus amputáló a börtönorvosul alkalmazott sebész. A német császár néhány évvel ezelőtt lenn járt Görögországban s emlékezik rá, hogy Athen kikötője Piräusz igen alkalmas arra, hogy ott a hadihajók blokád-gyakorlatokat tartsanak. Ezért most azon van, hogy a hatalmak hajóraja, a krétai keveredés alkalmából, blokirozza Piräuszt. Ezt a közös tengerészeti manővert a hatalmak még eddig nem akarják az ő kedvéért sem megcsinálni. Hanem a német császár annak idején Kréta szigetét is látta a jahtjáról s erre úgy emlékszik, hogy ez — *ein schönes Zielobject,* szép czéltárgy, a hadi tengerészet ágyui számára. Nos, ezt a szép czéltárgyat halálos vétek volna elszalasztani, mikor most olyan jó alkalom van rá, hogy kipróbálják rajta az ujmódi tengerészeti ágyukat és a *melinitet.* Különösen a *melinitet,* mely a gyakorlati életben még eddig sohasem mutathatta meg, hogy mit tud. A nagyhatalmak a

német császár emez ártatlan passziójának már nem álltak ellen. Mert a világ leghatalmasabb s legkatonásabb fejedelmétől csakugyan ártatlan passzió, ha a világháborut kerülve, megelégszik azzal, ha kissé megbombázhat egy szerencsétlen, szabadságért küzdő görög szigetet. Tehát a nagyhatalmak hajóraja csakugyan megtartotta a minap a krétai lövőgyakorlatot. Természetesen a német hadihajók buzogtak ebben legjobban. Azért is, mert a német császár eszméje volt az egész, de meg azért is, mert nekik voltak kipróbálni való *melinit* lövegeik. Az ágyukat a krétai felkelők görög zászlójára irányozták s megkezdődött a tüzelés. És a huszonharmadik lövés után lehanyatlott, eltünt a görög zászló. Ime, a *melinit* diadala! A czélt eltalálták, a *melinit* ki volt immár próbálva, a lövő gyakorlat véget ért, az ágyukat ismét leszerelték . . . Erre aztán a felkelők görög zászlója ismét felbukkant s vígan lengett a szélben. A helyzet maradt a régi. De ez semmi. A német császár meg a *melinit* kedvéért meg kellett csinálni ezt a kis lövő gyakorlatot.

* * *

△ **Magyar téa.** Sok a buza, kevés a pénz. Szegény a gazda, gazdag a zsidó. A paraszt, ha éhes és nincs kenyere, ne akarjon kalácsot enni: ez a magyar agrár kérdés, melyről két hétnél tovább tanakodott a képviselőház. Csak ugy forrt a katlan és bugyborékolt — a viz. Ekkor Zichy Jenő finom keze két ujjával belehintett valamit, egy ötletet, melyre ősmagyarok helyett a Kaukázusban bukkant s egyszerre csak zamatos illat terjedt szét a levegőben, hogy mindenki földerült, mosolygott és — rumot kért. Magyar téa! Buzaföldek helyett téakertek. Gubás parasztból czopfos kinézet! Milyen bizarr, milyen lehetetlen gondolat! Ezen már nevetni kell. Pedig ugy tudom volt idő, mikor a paprika sem termett nálunk s most ime a paprikáról azt véljük, hogy a magyarok istene teremtette a magyarok számára. Hátha a téával is ugy volnánk? Meg kellene próbálni. Ha furcsa is, de sok pénzt hozna, beválván, ellenben semmibe sem kerülne, ha nem válik be. Ha Zichy Jenő ősmagyarok helyett magyar téát teremt, az érdeme fölérne amazzal. De ugy látszik, ha nem viselünk is czopfot, mégis kinézerek vagyunk. A mi nincs, ne is legyen, ez a jelszavunk. De ha már kinézerek vagyunk, miért ne termeljünk téát?

SZINHÁZ.

A Gabi-villa.

Vigjáték 3 fölvonásban. Irta *Gandillot*. Forditotta dr. *Várady* Antal. A nemzeti szinház bemutatója 1897. február 26-án.

Gandillot — ez a név meglehetős ismeretlen minálunk. Legalább én nem ismerem, de emlékezni fogok rá mindig, valahányszor egy nagyon jó, nagyon komoly, nagyon finom lelkü, nagyon resignált emberre kell példát mondanom, aki azonfölül irónak sem közönséges ember. A *Gabi-villa*, noha ily szörnyen érthetetlen, izléstelen, semmit meg nem magyarázó s a darab eseményeivel sehol össze nem függő a czime, a *Gabi-villa* nem bohózat, hanem valóban vigjáték, a Moliére reczeptje szerint: tragédia, amin nevetnek.

Mit tegyen az asszony, aki rájön, hogy a férje megcsalja? Édes istenem, semmit. Mert a válás — ó nem tiszta öröm az többé, amit megzavar az emlék egy emberre, akihez annyi éven át annyi közünk volt!

Mit tegyen az asszony, aki rájön, hogy az ura szamár — s erre épp aznap, mikor a régi álma föléled, a lyánykora első szerelme megjelenik előtte? Édes istenem, megint csak semmit. Mert a férj, ha szamár is, de az ember már megszokta, az udvarló pedig, akiről annyit álmodtak, voltaképp idegen ember, akit nem köt hozzánk más, mint az epedésünk ábrándozása, aki az asszonyban sem az asszonyt magát szereti, hanem csak a saját ifjukora föléledt emlékeit.

S mit tegyen a férj, akit a felesége megcsal? Édes istenem, ő meg éppen semmit. Elváljon? Mire? Hogy megházasodjon? A második felesége csakugy megcsalhatja, mint az első. Ne házasodjon meg? Akkor meg a szeretője csalja meg, s ha már valaki megcsal, jobb szeretem, ha a feleségem csal meg, mint egy idegen lyány. S aki nem tart szeretőt? Azt behálózza a szakácsnéja vagy a gazdasszonya, s mire az agyveleje meglágyul, elveteti magát vele. Minden mindegy, nyugodjunk bele mindenbe, változtatni ugy sem tudunk semmin, — ez a Gandillot filozófiája. Aminthogy Gandillot *filozóf* — abban az értelemben, amint a francziák élnek evvel a szóval, filozóf, mint e darabjának kedves Roussillon apója, aki mikor az első felesége megcsalta, nyugodtan házasodott meg másodszor, s most, özvegy korában csak azon mérgelődik, hogy mindenki azt hiszi, hogy a második felesége is megcsalta.

Ez a Roussillon papa általában éppoly tiszteletreméltó, mint mulatságos, s éppoly szimpátikus, mint komikus figura, amolyan franczia finomságu Pry Pál, aki minden tanácsadástól fél, s amellett mindent agyontanácsol, minden beleavatkozástól reszket s amellett mindenbe belekeveredik, a skandalumtól meg éppen irtózik, s amellett skandalumokat okoz. Az ő beavatkozásának köszönhetni egy olyan II-ik fölvonást, amely vidámságra, változatosságra, a figyelemnek szinte fájdalmas megfeszitésére még a franczia vigjátékok közt is ritkitja párját. De ennek a fölvonásnak is a magva végtelenül komoly; egy párbeszédjét az asszony meg a tiz évi távollét után fölbukkant lyánykori udvarlója között, amelyben az asszony megmarad becsületesnek s a férfi megbücseli értte, akár A. de Musset is elvállalhatta volna. Ehhez képest persze az első fölvonás nagyon hosszadalmas, az utolsó pedig egy kissé ellankad, de ezek is tele vannak annyi bájos motivummal, amiből kitelne megint két kötet Musset. (Előttem ezek a legbájosabb dolgok a világon.)

S igaz, hogy éppen bájosságról van szó, a mult premièreröl emlékszünk *A négy évszak* motivumaira — ebben a mai darabban is nagyon diszkréten, minden mutogatás nélkül voltaképpen ez a fő téma. Egy anya meg az ő két leánya szerepel benne; mindegyiknek az ő házassága és szerelmi élete; a kis leány hajadonna sérdül, a nénje harminczéves kiábrándult asszony s a mama egy rezignált anya, s mindenik korosztálynak melléje van adva a neki megfelelő férfi: a pajtás az udvarló, a férj meg az apa — s mindenik különb férfit érdemelne. Nekem, aki az asszonyokról olyan rosszul gondolkozom, szeget üt a fejembe, hogy épp a legfinomabb lelkü férfiak és irók, mint amilyen Gandillott is, határozottan az asszonyok pártján vannak a férfiakkal szemben, s azt tartják, hogy az asszonyok általában külömb lényeket érdemelnének, mint amilyenek a férfiak. Csak az nyugtat meg, hogy maguk az asszonyok nem igy gondolkoznak, s nem is azokat a férfiakat szeretik, akik ily nemesen gondolkoznak. A nőalakok közül különben a legérdekesebb, mert a legujabb, egy süldő lyány alakja, nem a szokásos limonádé-forma, hanem az igazi, husból és vérböl való, tele a fiatalság macska-grácziájával és macska egoizmusával, amelyet gyönyörüen ment azzal, hogy: »az én fájdalmaim kislyányosak, de ugy szenvedek tőlük, hogy a nagyok se jobban«.

A közönség ezt a kis filigrán-remeket érthetetlen közömbösséggel fogadta; azt hiszem, ha másodszor megnézné, jobban lelkesedne érte. Pedig az előadás kitünő volt; egy pár fölösleges karrikaturán kivül mindenki a helyén volt s mindenki betöltötte a helyét. Nevezetesen *Alszegi* Irma asszony csupa báj volt a harminczéves asz-

szony szerepében, csupa finomság s csupa intelligenczia; a játékban ugyanaz a müvészi mértéktartás volt, mint magában a darab hangjában, amely mindig szélén jár a szentimentálisságnak, de sosem esik bele. *Ligeti* Juliska k. a. helyre kis bakfis volt; egy izben nyilt szinen is megtapsolták, ami az ő korában nem kis dolog. *Lendvayné* asszony is finoman és szeretetre méltóan adta a gyenge- és türelmes mamát. *Náday* urnak a férj egyik legszerencsésebb szerepe, melyet hangra, maszkra s mozdulatokra egyaránt remekül aknázott ki. Az udvarlót *Császár* ur adta elegáns melancholiával, Rousillon papát pedig *Bercsényi* ur csöndes humorral.

Hogy a rendezést is megemlitsem, méltó föltünést keltett az első felvonás diszlete, amely egy polgári család nyaralójának fogadó szobáját palotacsarnoknak ábrázolta, oszlopos tornáczczal s mitologiai falifestményekkel.

Pató Pál.

A Piros bugyelláris bécsi előadásáról Bécsből nekünk a következőket irja egyik olvasónk, a kinek jóhiszeműségében nincs okunk kételkedni. Hazafi Verai Jánost czitálva, hozzá teszi: »Irtam, mérgemben, este« nyilván előadás után: A bécsi Raimund-szinházban Csepreghy »Piros bugyellárisát« adják — valljuk meg őszintén — kárbaveszett igyekezettel. Hát hiszen maradjon meg függő kérdésnek, alkalmas-e, nem-e éppen — a magyar *népszinmű* arra, hogy német szinpadra vigyék. Nevezetesen az ilyen huszáros darabot, melynek egynémely keményebb mondását a bécsi publikum szinte istenkáromlás-számba vett, csöndes pisszegéssel torkolva le azokat, a kik nevetni merészeltek. Ámde annyi bizonyos, hogy az a szánalmasan gyatra előadás, aminőben a Piros bugyellárisnak az emlitett szinházban volt része, éppenséggel nem vet fényt irodalmi nivónkra, mert az idegen hallgatóban csak fonák itéletet ébreszt.

IRODALOM.

»Bálek Gyula titka.«

Reviczky Pál ur a következő nyilatkozatot intézte lapunk szerkesztőjéhez:

Temesvár, 1897. február 24.

Kedves barátom!

Engedd meg, hogy becses lapod mult számában *Bálek Gyula titka* czim alatt kiadott czikkelyre, mint az ismeretlen revisnyei Reviczky család tagja röviden nyilatkozzam.

Elfogadom, bár nem hiszem, hogy egyik Reviczky a Pallas Lexikon szerkesztőségénél óvást emelt, kérve, hogy a Reviczky Gyula néven ismert költő életrajzi adatai kiigazittassanak.

Nem tudom, hogy a Reviczky családnak az ország csaknem minden megyéjében lakó férfi tagjai közül ki az, a ki a család képviseletét vindikálja magának, mert tudtommal mi többen Reviczkyek a család képviseletével senkit sem biztunk meg és fájdalom, nem vagyunk hitbizományos család, hogy annak feje ily ügyekben eljárhatna. Az a Reviczky tehát, a ki jónak látta óvást tenni, csak a maga nevében és nem a család nevében nyilatkozhatott.

Nos, én pedig ezennel kijelentem, hogy Reviczky Gyulát, a költőt vérszerinti rokonomul ismertem és vele rokonságot tartottam, kijelentem továbbá, hogy meggyőződésem és lelkiismeretem szerint Reviczky Gyula a költő e nevet jogosan viselhette s végül az előttem ismeretlen rokonommal szemben tiltakozom az ellen, hogy Reviczky Gyulát, a költőt, halála után az őt megillető nevétől megfosszák.

Indokolásul pedig elmondom a következőket:

Mikor 1886. évben az akkori hatvani-utczában egy kopott, szürke fiatal embernek bemutattak, annak első szava az volt hozzám, hogy:

— Hát te is Reviczky vagy? Mindig örülök, ha rokonommal megismerkedem.

Szeretettel karba fogott s felballagtunk a lakására. Akkoriban az egyetem-téren lakott. A szobájában feltünt egy olajfestésű arczkép, egy családi ereklye, a mely Gyulának csak mint vérszerinti Reviczkynek juthatott birtokába és tényleg az atyja után maradt reá. Mikor megkérdeztem, hogy kit ábrázol az a kép, Gyula részletesen megmagyarázta, hogy Reviczky Judit, Hohenlohe herczegné és csodálkozott az én genealogiai járatlanságomon, pedig — tette hozzá — arra büszkéknek kell lennünk, hogy Reviczkyek vagyunk. Azóta gyakran találkoztunk, sokat érintkeztünk, mindig mint rokonok s kevéssel halála előtt rokonilag fordult hozzám, hogy küldjek fel számára néhány üveg asszut.

Különben téved Tiborcz ur, hogy Reviczky Gyula erről a dologról sohasem beszélt. Gyula elmondta nekem élettörténetét, de hogy tanura hivatkozzam, éppen az *Apai örökség* megjelenése idejében elmesélte Gozsdu Elek barátomnak is. Elmondta, hogy törvénytelen gyermek, de az apja elismerte őt, engedelmével gyermekkora óta a Reviczky nevet használta és bár szegényesen, mert az atyja minden vagyonát elverte, mégis iskoláztatta. Fájdalom, Reviczky Kálmán korán elhalt és Gyulának még azt a csekély gyámolitást is nélkülöznie kellett.

Igy hát Bálek Gyulának nem volt szüksége a belügyminiszteriumhoz folyamodnia a Reviczki névért, mert atyja elismerése alapján a Reviczky név őt jogosan ipszilonostul megillette s attól senki meg nem foszthatja; ha épen a törvényt vesszük, csak a nemesség nem illette, a melylyel a szegény költő ugy sem jutott volna tovább és az atyja halála után annak vagyona sem, a mi nem is volt.

Fogadd stb.

Reviczky Pál.

Ebből a nyilatkozatból két dolog tünik ki:

1-ör. Hogy Reviczky Pál ur rossz néven veszi »Bálek Gyula titká«-nak tárgyalását.

2-or. Hogy Reviczky Pál ur elismeri a költőt vérszerinti rokonának, kijelenti, hogy a költő jogosan viselte a Reviczky nevet, s kijelenti azt is, hogy »Bálek Gyulának nem volt szüksége a belügyminiszteriumhoz folyamodnia a Reviczki névért.«

Erre a következőket kell megjegyeznünk:

1-ör. A dolgot nem mi vittük a nyilvánosság elé, hanem a *Pesti Napló*, mely febr. 14-iki (45.) számában, Reviczky Sándor urra, »a családi arkhivum őrizőjére« hivatkozva, a ki az »adatokat« a *Pesti Napló* rendelkezésére bocsátotta«, többek közt a következőket irja:

»Igy esett — amint azt a Pallas Nagy Lexikonának néhány hét mulva megjelenő uj kötete a költő életrajzában a család kivánságához képest jelezni is fogja — hogy az 1855. április 14-én megkeresztelt költőt a nagyjáczi pap törvénytelen gyermeknek és nem Reviczky, hanem anyja után Bálek Gyulának jegyezte be az anyakönyvbe.«

Majd később:

»1873-ban Reviczky Kálmán meghalt anélkül, hogy fiáról levette volna a névtelenség sulyos keresztjét. 1874-ben, tehát egy évvel apja halála után, Bálek Gyula — a kit azonban a világ csak mint Reviczkyt ismert — gyámjának beleegyezésével folyamodványt intézett a belügymi-

niszteriumhoz, hogy ez engedje meg, hogy a Reviczky nevet viselhesse. (Ennek az okmánynak a 27819 - 1883. szám alatt iktatott ügyiratnál van még nyoma a belügyminiszteriumban.) A költő ebben az időben Lipthayéknál nevelődött Garam-Ujfalun. Itt lelte az a hir, hogy »Bálek Gyula garam-ujfalusi lakos vezetéknevének »Reviczki«-re kért átváltoztatása folyó évi 45674. számu belügyminiszteriumi rendelettel megengedtetett.« (Budapesti Közlöny. 1874. november 8.)

Az ifju tehát immár hivatalosan a Bálek nevet a Reviczki névvel cserélhette föl, a világ előtt megmaradt Reviczkynek is, azonban tisztán látta, hogy a nagy ősi család nem ismeri el sarjadékának.«

Mi ezeknek az adatoknak a nyilvánosságra hozatalát teljesen fölöslegesnek tartottuk s czikkünkben éppen azt tárgyaltuk, hogy a szóban forgó közlésre semmi szükség nem volt. Ha tehát Reviczky Pál ur a dolog tárgyalását rossz néven veszi, ez nem ránk tartozik, hanem azokra, akiknek »kivánságához képest« az idézett adatokat a Pallas Lexikon-a jelezni fogja, s a kiknek engedelmével a *Pesti Napló* a dolgot publikálta.

Arról, hogy Reviczky Pál ur elismeri a költőt névszerinti rokonának, nekünk nem volt s nem lehetett tudomásunk. Tudtuk, hogy Reviczky Gyulát halálos betegségében Benczur dr. és Wangel dr., akik azóta szintén elhunytak, önfeláldozással gondozták; tudtuk, hogy kivülök Szabóné Nogáll Janka urnő, Szabó Endre, Prém József s még nehányan minden nap meglátogatták a beteg költőt, de nem tudtuk, hogy kik voltak a rokonai közül, a kik a halálos ágyánál s a temetésén megjelentek. Ez bizonyára tájékozatlanság volt. Annál nagyobb örömmel vesszük tudomásul, hogy tévedtünk, mikor azt hittük, hogy a költőt rokonsága elhagyta; mert bizonyára örvendetes, hogy Reviczky Gyulának vannak rokonai, a kik ha életében fölötte ritkán láthatták is, legalább kegyeletesen őrzik az emlékét.

Tiborcz.

HETI POSTA.

***Herman Ottónétól**, a finom megfigyelésü, szellemes irónőtől, kinek „Knopfmacher" czimü rendkivül élénk tollal megirt hosszabb elbeszélésére olvasónőink bizonyára még emlékeznek, mai számunkban egy terjedelmesebb elbeszélés közlését kezdjük meg. Zamatos magyarság, biztos kéz és nagy alakitó képesség és a magyar kisvárosi élet ismerése jellemzi az irónő e legujabb munkáját, melyre külön is felhivjuk olvasóink figyelmét.*

Schwerin. *Römer Miklós urnak.* D'Annunzio bájos novellája tényleg már egyszer megjelent lapunkban és nem volt abban »se szándék, se akarat«, hogy másodszor is belekerült.« Egy malicziozus véletlen az egész, mely nekünk magunknak okozott a legtöbb boszuságot. Tekintse különben egy nagyobbméretü sajtóhibának és szidja érte a korrektort, mert az mindig rá szolgál, ha vét, ha nem vét. Olvasóinknak pedig ajánljuk, olvassák el még egyszer, mert nagyon szép, Sebők Zsigmond gyönyörü forditásában.

Budapest. *B. E.* Ön elég simán versel, de az érteményre kevesebb sulyt fektet, mint a jó hangzásra. Pedig néminemü józan okosságot ez a józan kor a poétáktól is megkövetel. Vaskos naivsággal imigy fejezi be versét.

Emlékedet elfelejtem,
O de téged nem — soha!

Hol marad a logika?

Szeged. *Sch. I.* Miért ne illenék?

Gallicus. A novellája megérkezett, el is olvastuk, vissza is küldjük. De hova? A bélyeggel ellátott boritékon nincs egyéb czim, mint: Gallicus. Most már tudjuk.

Holló. Igaz hazafias érzelmek, nemes hang olykor egy-egy szépen gördülő sor, de egészben még se vers az, ahol minden versszaknak más más a mérete és hosszusága.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti bankegyesület részvénytársaság mérlege. *Vagyon:* Pénztár 227.781 frt 63 kr, váltók 4.194.803 frt 03 kr, adósok 5.623.627 frt 86 kr, syndicatusi részesedések 1.397.559 frt 06 kr, bankegyesületi váltóüzleti részvények 1.400.000 frt, értékpapirok 1.194.856 frt 86 kr, report 598.186 frt, külföldi váltók 49.437 frt 60 kr, intézeti házak 540.315 frt, leltár 37.660 frt 07 kr, különfélék 296 frt 30 kr. Összesen 14,874,552 frt 47 kr. *Teher:* Részvénytőke 6.000.000 frt, általános tartalékalap 912.871 frt 50 kr, betétek és hitelezők 7.169.818 frt 2 kr, tárcza hitelegyleti biztositékalap 63.217 frt 50 kr, intézeti nyugdijalap 15.000 frt, átmeneti kamatok 39.355.29 frt, különfélék 6.861 frt 70 kr, nyereség áthozat 1895. deczember 31-én 597.450 frt 06 kr, összesen 667,398 frt 27 kr. Összesen 12.874.522 frt 47 kr. — *Nyereség és veszteség számla. Tartozik:* Betéti kamatok 148.971 frt 05 kr, tiszti fizetések és költségek 153.876 frt 72 kr, adó 95.195 frt 66 kr, nyereség 667.398 frt 27 kr. Összesen 1.065,442 frt 80 kr. *Követel:* Kamatok 562.049 frt 25 kr., értékpapir kamatok (adómentes) 148.917 frt 82 kr, értékpapir nyereség 67.161 frt 88 kr., syndikatusi nyereség 81.715 frt 80 kr, jutalékok 127.771 frt 19 kr, házbérjövedelem (adómentes) 7.878 frt 65 kr, Fürdő utcza 1 számu ház egész év, Fürdő-u. 3. 2 hónap 7.878 frt 65 kr, nyereség áthozat 1885. évről 69.948 frt 21 kr. Összesen 1.065.442 frt 80 kr.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**
Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Selyem-damasztok 65 krtól 14 frt 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér, szines **Henneberg-selyem** 35 krtől 14 frt 65 krig méterenként sima, csikos, koczkázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szin és mintázatban stb.) a megrendelt áru **postabér és vámmentesen a házhoz szállitva, mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. k. udv. szállitó) selyemgyára Zürichben.** Svájczba czimzett levelekre 10 kros, levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN-FÉLE
COGNAC
MINDENÜTT KAPHATÓ.

Feszty-társaság körkép palotája városligetben.

„Krisztus a keresztfán
és
Jeruzsálem"
körkép felállitása végett zárva.

1897. Budapest, Nyomatott az »Athenaeum« irodalmi és nyomdai r. társ. betüivel.

Hol keressük a legjobb arczport?

Kérjük a

Müller J. L.-

féle

Blaha-Serail-Pouder-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnk kedvelt arczporát, mely ugy nappal, mint éjjel használva, minden arczpor között a legjobb; **kiváló szakemberek által megvizsgálva, vegyileg tisztának és teljesen ártalmatlannak találtatott.** Mint pipereszer nélkülözhetlen, az arczbőrnek a legszebb fehér szint, üdeséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt.

Crême Pompadour,

ez azon szer, melylyel a hires Pompadour asszony csodás szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártalmas lett volna. A »Créme Pompadour« az arcz és kéz bedörzsölésére használtatik reggel és este, azután »serail pouderrel« lesz behintve.

Kapható a gyárosnál **MÜLLER J. L.** Egy tégely 1 frt 60 kr.

illatszer- és pipereszappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkivül jó minőségü

fog-, haj-, ruhakefékben és fésükben.

Utánzásoktól óvatik.

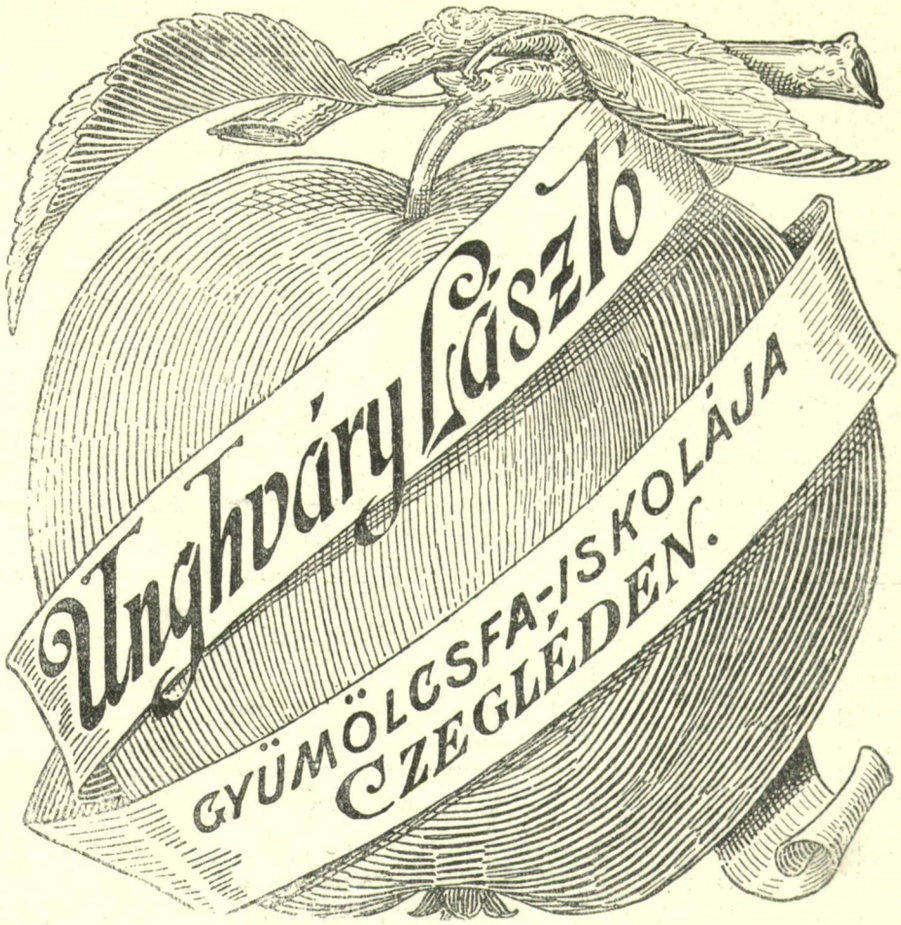

Kérem a 140 holdas üzemű 15 éves s nagy hirnévnek örvendő czég pontos czimére ügyelni, mert itt több Unghvárynak is van 4—5 holdas kezdetleges kertészete.

Igy pl. Unghváry Józsefé, ki az egész országból összehordott fákkal kupeczkodik.

Cseresnye- és meggyfa-csemeték nagymérvbeni eladása.

Eladásra szánt készlet: cseresnyéből 80,000 db, meggyből 50,000 db.

Cseresnyefa-csemeték árai: a 160—240 czentiméter magas hajtással biró, gazdag gyökerű, életerős, 1—2 éves csemeték darabja (azok erőssége szerint) 20 krtól 40 krig.

Meggyfa-csemeték árai: az 1—2—3—4 éves, gazdag gyökerű, igen szép fejlődésű, életerős csemeték darabja (azok erőssége szerint) 20 krtól 50 krig.

Nagybani árak:										
100 db	40	kros csemete	1	vagy	több	fajban	38	frt		
250 »	40	»	»	1	»	»	»	36	»	
500 »	40	»	»	1	»	»	»	34	»	
1000 »	40	»	»	1	»	»	»	32	»	
5000 »	40	»	»	1	»	»	»	30	»	

százankint

A 4—5 éves, igen erős meggyfa-csemeték 100-a 48 frt, 250 db vételénél 45 frt, 500 db vételénél 44 frt.

Igen nagy készlet van a következő cseresnye-fajokból: Germersdorfi nagy, Nagy fekete ropogós, Korai májusi cseresnye, Badacsonyi óriás, Ferencz császár ropogósa, Dönnissen sárga ropogósa, Hedelfingeni óriás, dr. Entz feketéje, Schneider kései ropogósa, Coburgi korai fekete, Glocker óriása, Büttner kései ropogósa, Mezei ropogósa, Reverchen ropogósa, Heintze korai cseresznyéje, Korponai fekete ropogós, Mückebergi nagy, Disznódi füszeres, Jaboulay ropogósa, Hollandi herczegnő, Kanizsai fekete, Esperes ropogósa stb.

Igen nagy készlet van a következő meggy-fajokból: Kőrösi meggy (Spanyol megy), Spanyol meggy piros, Pándi meggy, Korai Hortensia, Hortensia királynő, Eugenia, Váltva érő, Oigniesi apátnő, stb.

A fenti cseresnye és meggyfajokon kivül adatnak ki **körte, alma, szilva, őszi és kajszinbaraczk, lasponya, birs- és eperfa-oltványok** ugy gazdasági, mint törpére nevelt 1—2—3—4 éves peldányokban, még pedig gazdag fajválaszték mellett. A csemeték tisztán homoktalajon nevekedtek s ezért gazdag gyökérzet s biztos fogamzási képességgel birnak, ezen felül hiteles fajuak, edzett természetűek, egészségesek, hosszú életűek és igen olcsók is. Adatik ki fentieken kivül 1—2—3—4 éves vadoncz is, **körtéből, almából, doucinból, paradicsom-alma, birs, beszterczei szilva, duránczai szilva, Prunus Myrobolana, Saint Joulien, kökény, mandula, sárga baraczk, cseresnye, fekete meggy, sasmeggy** és **eperből,** az árak erősség (vastagság) szerint következők: 12822

2. CSOPORT.

Kézbeli nemesitésre kiválóan alkalmas 2—3 éves vadonczok:

I. osztályu	11 mm.	100	2·20 frt,	1000	19·80 frt
II. »	8½	»	1·80 »	»	16·20 »
III. »	6½	»	1·40 »	»	12·60 »

3. CSOPORT.

Nyári szemzés alá, vagy gyökérkápzés czéljából kiültethető 1—2 éves vadonczok:

I. osztályu	4½	100	1·10 frt	1000	9·90 frt
II. »	3½	»	0·85 »	»	7·65 »
III. »	2½	»	0·65 »	»	5·85 »

!!Tessék árjegyzéket kérni!!

A Pesti hengermalom-társaság LXIV. KÖZGYÜLÉSE.

A mai igazgatósági ülés határozata folytán a Pesti hengermalom-társaság t. cz. részvényesei, utalással az alapszabályok 16.* és 17.** §§-aira, ezennel meghivatnak a **folyó évi márczius hó 11-én délelőtti 10 órakor** telepünk (Hengermalom-épület, V., Klotild-u. 6. sz.) ülestermében tartandó

közgyülésre.

A tanácskozás tárgyai.

1. Jelentés a lefolyt üzletévről, a mérleg előterjesztése és határozathozatal ezek felett.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Határozat a tiszta nyereség hová forditása iránt és a felmentvény megadása.

Jegyzet. A mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése folyó évi márczius 3-ától fogva a társaság üzlethelyiségében a betekintésnek nyitva áll.

Budapesten, 1897. február hó 18-án.

Pesti hengermalom-társaság.

16. §. A közgyülésen, ugy a rendesen, mint a rendkivülin csak azon részvényes bir szavazati joggal, kinek legalább három egész részvénye legalább 3 hónappal a közgyülés előtt a társaság részvénykönyvébe nevére bevezettetett és részvényei a szelvényekkel együtt legalább 3 nappal a közgyülés megtartása előtt a társaság pénztáránál letétettek. Minden három egész részvény egy szavazatra jogosit. Ugyanazon részvényesnek második és további szavazataira azonban őt már a letéteményezett részvények birtoklása is jogosítja, mely birtoklás egyszerü üres forgatmány által igazolva van.

17. § Minden szavazatképes részvényes más szavazatképes részvényes által képviseltetheti magát a közgyülésen.

Gyámság vagy gondnokság alatt lévők azonban, szintugy községek, társulatok vagy testületek törvényes képviselők által képviseltethetik magukat még akkor is, ha az utóbbiak nem részvényesek.

A magyar kir. államvasutak.

HIRDETMÉNY.

Délnémet-osztrák-magyar vasuti kötelék. Közvetlen dijtételek életbeléptetése ásványviz küldeményekre.

Hivatkozással a »Vasuti és közlekedési Közlöny« f. évi 18. számában 11865/I. II/97. sz. a. közzétett s budapesti állomásokról elszállitandó *ásványviz* küldeményekre életbeléptetett közvetlen díjtételeket tartalmazó hirdetményre, közöljük, hogy az ott Strassburg C. B. u. Neudorf állomásokra kihirdetett 4·37 márkányi díjtétel érvényessége f. évi február hó 1-től fogva, a fenti hirdetményben foglalt határozmányok mellett, az elsass-lothringeni császári vasutak Königshofen és Schilligheim állomásaira is kiterjesztetik.

Budapest 1897. évi február hó 17-én.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

BÉCS, VI.,

Mariahilferstrasse 81—83.

pincze, földszint, félemelet,
1-ső emelet.

LESSNER D. áruháza

az 1897-iki

tavaszi-évadra.

méterenkint 35, 40, 48, 50, 52, 56, 58, 60, 65, 78, 86, 90, 92, 95, kr. 1·-, 1·05, 1·15, 1·75, 1·80, 1·85, 1·90, 1·95, 2·05, 2·10, 2·25, 2·30, 2·40, 2·45. 2·50, 2·60, 2·70, 2·80, 2·90, 2·95, 3·15, 3·30, 3·50, 4·30, 4·65, 5·60 frt stb.

A legújabb divatkelmék minden árkülönbözetre száz meg száz minta és színváltozatban kaphatók.

Megérkeztek továbbá mint különösen
kiváló ujdonságok
a legnemesebb kivitelü és legfinomabb
selyemszövetek
és
mosó-kelmék!
Legjutányosabb árak. ✱ ✱ ✱
✱ ✱ Elismert kitünő minőség.

A legszebb és legkülönlegesebb

Gyapjukelmék

megérkeztek.

Vidéki vevőinknek mintagyüjteményeket, illustrált és a legfrisebb ujdonságokat tartalmazó árjegyzékeket kivánatra ingyen és bérmentesen küldjük.

FONTOS! A minta-megrendeléseknél kivánatos az óhajtott kelme árának és minőségének lehető pontos megjelölése, hogy a megrendelni szándékolt árunemekből mentől gazdagabb választékot bocsáthassunk a megrendelők rendelkezésére.

Budapest. 1897. Nyomatott az »Athenaeum« irodalmi és nyomdai r. társ. betüivel.